

Kokoyey citaabu hinkantoo

Citaaboo fahamandiroo

Kokoyey citaabu hinkantoo woo, ir bayrandi za citaabu jinaa ra kan cee jinaa, kokoyey citaabu jinaa nda hinkantoo kul man'ti kala citaabu folloku. A si šelan ir se kala Žuda nda Izirayel kokoy korawey laamawey ga. Citaaboo ga hin ka zamnandi kanje hinka:

Zamna beeri jinaa ti zamna 1na—17to, a ga šelan ka koy hala Izirayel laamaa halaciroo ga, zama kokoyan kan si laadir k'a laama. Ngi laadir janaa Irkoy here, ka hipešenday, woo maaganda se Irkoy nan Asiri kokoyoo Salmanasar ma kaa ka Samari koyraa dii kan ti Izirayel waynahunay here kaboo koyra beeroo, a na nga gorokey jeroo dii ka koy nda ey. Citaaboo zamna beeri jinaa nongu booboyan ra ir ga dii Alyasu kan ti Ilyasu taaliboo kan huru dogoo ra (zamnaa 2—13).

Zamna beeri hinkantoo ti zamna 18to—25to, a si šelan kala alwaati kukoo ga kan Žuda gandaa cindi nga hinne bila Izirayel hala hanoo kan ra Babilon kokoyoo Nebukanezar kaa ka Žerizalem dii, ka Irkoy hugoo kayri, ka koy nda haya kul kan ti Žuda gandaa boro kayante Babilon (zamnaa 25).

Sanda takaa kan nda ir n'a hantum Kokoyey citaabu jinaa fahamandiroo ra kan ka Irkoy fondaa gana mma kate gomni. Ka wanji a ga mma kate torro.

Akaziya teegoyoo mana kan Irkoy se

¹ Akab buuroo banda ga, Mowab borey ture Izirayel borey hinoo ga.

² Waatoo woo gar kan kokoyoo Akaziya goo Samari koyraa ra, a goo nga soorohugoo funee-taraa ra, a kan ka hun funeetaraa ra, a maray. A na dontokawyan sanba ka nee i se: «Wa koy gunandi ya ne Ekron koyraa tooroo do kan ti Bal-Zebub ka guna wala ay ga tun wircoo woo ra.»

³ Woo ga, Abadantaa almalaykaa kaa ka nee Tišib boraa Ilyasu se: «Tun ka koy Samari koyraa kokoyoo dontokey kubay, ma nee i se: «War ga koy gunandi Ekron tooroo do kan ti Bal-Zebub, adişi Koy nka sii Izirayel ra wala?»

⁴ Woo maaganda se, wa koy nee kokoyoo se kan hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee: «N'si tun daaroo kan bon ni goo, šikka sii n'ga buu.» Woo banda ga, Ilyasu koy.

⁵ Dontokey willi ka koy Akaziya do. Akaziya nee i se: «Macin se war cahã ka willi kate?»

⁶ I n'a zaabi ka nee: «Aru foo ka kaa k'ir kubay, a nee ir se: «Kokoyoo kan na war donto, wa willi ka koy nee a se kan hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee: «N'ga dontokawyan sanba i ma koy gunandi ma ne Ekron tooroo do kan ti Bal-Zebub, adişi Irkoy nka sii Izirayel ra wala?»» A nee: «Woo maaganda se n'si tun daaroo kan bon ni goo, šikka sii n'ga buu.»»

⁷ Akaziya nee i se: «Aroo kan koy war kubay ka šennoo woo har war se, taka foo ti nga takaa?»

⁸ I n'a zaabi ka nee: «Aru no kan ga bankaaray nda adabba hinbiri darbay, kuuru gamahaw goo centoo ga.» Akaziya nee: «Tišib boraa Ilyasu no.»

Akaziya ceeci nga ma Ilyasu dii

⁹ Akaziya na wongu-ize woyguu (50) jineboro foo nda nga wongu-izey sanba Ilyasu do. Wongu-ize jineboraa žigi ka koy Ilyasu do, a gar a ga goro tondi hondoo bonoo bon, a nee a se: «Irkoy boraa, kokoyoo nee kan ma zunbu ka kaa!»

¹⁰ Ilyasu na wongu-ize woyguwaa (50) jineboraa zaabi ka nee: «Nda cimi no kan Irkoy boro ti agay, yala nuune ma hun beenaa ra ka ni nda ni wongu-ize woyguwaa (50) halaci.» Dogoo din da, Irkoy nuune hun beenaa ra ka aroo halaci, nga nda nga aru woyguwaa (50).

¹¹ Akaziya yee koyne ka wongu-ize woyguu (50) jineboro tana nda nga wongu-izey sanba Ilyasu do. A žigi ka koy nee Ilyasu se: «Irkoy boraa, kokoyoo nee kan ma cahã ka zunbu ka kaa!»

¹² Ilyasu n'i zaabi ka nee: «Nda cimi no kan Irkoy boro ti agay, yala nuune ma hun beenaa ra ka ni nda ni wongu-ize woyguwaa (50) halaci!» Dogoo din da, Irkoy nuune hun beenaa ra ka aroo halaci, nga nda nga aru woyguwaa (50).

¹³ Akaziya yee koyne ka wongu-ize woyguu (50) jineboro sanba cee hinzantoo nda nga wongu-izey. Wongu-ize woyguwaa (50) jineboro hinzantoo woo žigi ka koy Ilyasu do, a na nga kanjey sonbu laboo ra a jine k'a suurandi ka nee a se: «Irkoy boraa, ay g'a wiri ni ga, yala ay hundoo nda ni tam woyguwaa (50) woo hundoo ma bara nda beeray ni do.

¹⁴ Wongu-ize woyguu (50) jineboro hinkaa kan jin ka kaa, nuune hun beenaa ra ka ngi nda

ngi boro woyguwaa (50) halaci. Sohō, yala ay hundoo ma bara nda ni do alkadar!»

¹⁵ Abadantaa almalaykaa nee Ilyasu se: «Zunbu ka koy a bande, masi hunbur a.» Ilyasu tun ka zunbu ka koy a bande kokoyoo do.

¹⁶ Waatoo kan Ilyasu too, a nee kokoyoo se: «Hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee: «N'na dontokawyan sanba Ekron tooroo Bal-Zebub do ka gunandi. Adişi Koy nka sii Izirayel ra kan do boro ga koy gunandi? Woo maaganda se, n'si tun daaroo kan bon ni goo, šikka sii n'ga buu.»»

Akaziya buuyanoo

¹⁷ Akaziya buu ka sawa nda Abadantaa šennoo kan Ilyasu sanbandi a m'a har. Woo gar a sii nda iz'aru, nga armaa Žoram tee kokoy dogoo ra. Woo teendi Žuda kokoyoo Žoram kan ti Žozafat iz'aroo laamaa jiiri hinkantoo ra.

¹⁸ Akaziya teegoyey cindey, hayey kan a n'i tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

2

Irkoy na Ilyasu zaa ka koy beenaa ra

¹ Hanoo kan Abadantaa na Ilyasu zaa ka žigi beenaa ra hewkur ra, a gar kan Ilyasu nda Alyasu mma goo cere bande ka hun Gilgal koyraa ra.

² Ilyasu nee Alyasu se: «Ay g'a wiri ni ga, ma cindi ne, zama Abadantaa nk'ay sanba Betel koyraa ra.» Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kan ga huna maapoo nda ni

hunday maapoo kanj ay si hun ni bande kul.» I doo ka koy cere bande Betel.

³ Annabey kondaa borey kanj goo Betel fatta ka koy Alyasu do ka nee a se: «N'ga bay kanj hõ Abadantaa ga ni alfagaa zaa ka koy beenaa ra?» Alyasu nee: «Ayyo, agay hunday ga bay, amma wa dangay.»

⁴ Ilyasu nee Alyasu se koyne: «Alyasu, ay g'a wiri ni ga, ma cindi ne, zama Abadantaa nk'ay sanba Žeriko koyraa ra.» Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kanj ga huna maapoo nda ni hunday maapoo kanj ay si hun ni bande kul.» I koy cere bande Žeriko.

⁵ Annabey kondaa borey kanj goo Žeriko man Alyasu ka nee a se: «N'ga bay kanj hõ Abadantaa ga ni alfagaa zaa ka koy beenaa ra?» Alyasu nee: «Ayyo, agay hunday ga bay, amma wa dangay.»

⁶ Ilyasu yee koyne ka nee Alyasu se: «Ay g'a wiri ni ga, ma cindi ne, zama Abadantaa nk'ay sanba Žurdenj isaa mijoo ga.» Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kanj ga huna maapoo nda ni hunday maapoo kanj ay si hun ni bande kul.» Ngi boro hinkaa na fondaa zaa ka koy cere bande.

⁷ Annabey kondaa aru woyguu (50) hanga ey ka koy ka mooru i ga kayna ka kay k'i tenje. Ilyasu nda Alyasu cindi ka kay Žurdenj isaa mijoo ga.

⁸ Ilyasu na nga burmusoo kaa k'a kunkuni ka haroo kar nda a, haroo zamna ihinka, ngi boro hinkaa dira labu kogaa ga ka isaa dunbu.

⁹ Waatoo kanj i denj, Ilyasu nee Alyasu se: «Hayaa wiri ay ga kanj n'ga bag'a, y'a tee ma ne za ay mana zandi ka hun ni jere.» Alyasu zaabi ka nee: «Ay g'a wiri ni ga, annabi hundoo kanj goo ni ga, baa hinka ma bara ay ga.»*

¹⁰ Ilyasu nee: «Hayaa kanj n'n'a wiri ga šendi. Amma nda n'ga dii agay waati kanj ay ga zandi ka hun ni jere, woo ra woo kanj n'n'a wiri ga tee. Nda man'ti woo, woo kanj n'n'a wiri si tee.»

¹¹ I goo ma dira cere bande ka koy i ga šelanj, bari torka kanj teendi nda nuune nda bariyanj kanj teendi nda nuune kaa ka huru i game k'i fay. Woo ga, hewkur foo tun ka Ilyasu zaa k'a ka žigi ka koy beenaa ra.

¹² Alyasu goo m'a guna a ga koy, a kaati ka nee: «Ay baabaa, ay baabaa, ni kanj a ga hima ni ti Izirayel bari torkawey nda nga bari kaarukey.» Woo banda ga, Alyasu mana yee koyne ka dii Ilyasu. A na nga bonj jinde bankaarawey dii k'i kottu ihinka.

¹³ Ilyasu burmusoo kanj kanj ka hun a ga, Alyasu n'a zaa. Woo banda ga, a willi ka koy Žurdenj isaa mipoo ga.

¹⁴ Ilyasu burmusoo kanj kanj ka hun a ga, a na haroo kar nda a ka nee: «Man Abadantaa, Ilyasu Koyoo?» Takaa woo nda nga mo na isaa haroo kar, a fay ihinka, a bisa.

¹⁵ Waatoo kanj annabey kondaa borey kanj goo Žeriko koyraa ga Alyasu honnay, i nee: «Ilyasu

* **2:9 2.9** *annabi hundoo kanj goo ni ga, baa hinka ma bara ay ga, almaganaa ti nga no ma huru dogoo ra, Alhukumoo 21.17.*

annabi hundoo bara Alyasu ga.» I koy a kubay ka gunguma jinoo ra hala ganda.

¹⁶ I nee a se: «Guna, wongaari woyguu (50) goo ir kanj ti ni tamey ra. Nan i ma koy ni alfagaa dogoo ceeci. A ga hin ka tee Abadantaa Hundoo k'a zaa ka koy a fur tondi hondu foo bonj, wala gooru ra.» Alyasu nee i se: «War mas'i donto i ma koy.»

¹⁷ Amma i šendandi hala nongu kanj ra Alyasu yadda, a nee: «Aywa, w'i donto i ma koy.» I na aru woyguu (50) sanba i ma koy Ilyasu ceeci, i na jirbi hinza tee, i mana dii a.

¹⁸ I willi kate Alyasu do, woo gar Alyasu goo Žeriko. A nee i se: «Ya na nee war se kanj war masi koy wala?»

Alyasu na Žeriko koyraa haroo henanandi

¹⁹ Han foo Žeriko koyraa borey nee Alyasu se: «Ir koyraa goroyanoo ga kan sanda takaa kanj nda ni, ir koyoo ga dii a. Amma nga haroo si boori, nga laboo mo si boori†.»

²⁰ Alyasu nee i se: «Wa kate ya ne tuu taaga, war ma ciiri danj a ra.» I kate nda a a se.

²¹ Alyasu fatta ka koy hari dandidogoo ra, a na ciiroo warra a ra ka nee: «Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: «Ay na haroo woo henanandi, a si yee ka tee addalil ka hundikoyi wii, wala a si yee ka laboo laalandi.»»

²² Za hanoo din haroo henan hala hõ ka sawa nda šennoo kanj Alyasu n'a har.

† **2:19 2:19** *nga laboo mo si boori*, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti *nga laboo mo ga woyey gundey hasara*.

Alyasu na soogey danga kan n'a noono

²³ Alyasu hun Žeriko ka koy Betel. A goo fondaa ra kan aru soogoyan goo ma fatta koyraa ra k'a noono ka nee a se: «Koy, bon taylelkoynoo, koy, bon taylelkoynoo!»

²⁴ A jeli k'i guna, a na Abadantaa maapoo k'i danga. Dogoo din da, ganjihooga urs woy hinka fatta kate ka hun hawsaa ra ka soogey boro woytaaci cindi hinka (42) wii ka hamey dunbunbu.

²⁵ Woo banda ga, Alyasu hun no din ka koy Karmel tondi hondoo do jina a hun no din ka willi Samari koyraa ra.

3

Waattoo kan Žoram ga Izirayel laama

¹ Akab iz'aroo Žoram tee Izirayel kokoyoo Samari koyraa ra, Žuda kokoyoo Žozafat laamaa jiiri woy cindi yaahantoo (18to) ra. A na jiiri woy cindi hinka (12) tee kokoytaraa ra.

² A na goy futu tee Abadantaa jine, amma nga goy futaa mana too baaboo nda janoo wanoo. Tondoo kan baaboo n'a kayandi tooroo kan ti Bal maapoo ga, a n'a derandi.

³ Amma a hawa Nebat iz'aroo Žeroboham zunubey ga kan na Izirayel kanandi zunubu ra. Žoram mana fay nda zunuboo din.

Izirayel borey na Mowab borey wongu

⁴ Feeji boobo goo Mowab kokoyoo Meša se. Feeji-ize bon zenber zangu (100.000) no a g'a

bana alkaasi Izirayel kokoyoo se, nda gaaru bon zenber zangu (100.000), ngi nda ngi haaboo.

⁵ Amma kan Akab buu, Mowab kokoyoo murti Izirayel kokoyoo ga.

⁶ Alwaatoo din ga, kokoyoo Žoram hun Samari koyraa ra ka koy Izirayel wongu-izey kul marga ka dii.

⁷ A na dontokaw sanba a ma koy nee Žuda kokoyoo Žozafat se: «Mowab kokoyoo murti ay ga. N’ga koy ay bande ka Mowab wongu wala?» Žozafat n’a zaabi ka nee: «Ay ga koy ni bande, agay nda ni kul ti affoo, ay borey nda ni borey kul ti affoo, ay baryey mo nda ni baryey kul ti affoo.»

⁸ Žozafat nee koyne: «Fondo foo nda ir ga koy?» Žoram nee: «Ir si koy nda kala Edom saajoo fondaa.»

⁹ Izirayel kokoyoo, nda Žuda kokoyoo, nda Edom kokoyoo na fondaa zaa ka koy. Ngi jirbi iyye diraa ra, haroo ben wongu-ize jamaa ga, hari sii no ngi adabbawey mo se.

¹⁰ Izirayel kokoyoo nee: «Jam! Abadantaa nk’ir kokoy hinzaa cee kate ne ra k’ir dan Mowab borey kabey ra.»

¹¹ Amma Žozafat nee: «Abadantaa annabi kul nka sii no kan nda ir ga hin ka Abadantaa ibaayoo ceeci?» Izirayel kokoyoo borey jineboro foo zaabi ka nee: «Šafat iz’aroo Alyasu goo ne kan ti Ilyasu taalibi maana.»

¹² Žozafat nee: «Nga hunday ga haya bay Abadantaa se ka nga šennoo har.» Izirayel

kokoyoo, nda Žozafat, nda Edom kokoyoo doo ka koy Alyasu do.

¹³ Alyasu nee Izirayel kokoyoo se: «Macin no n'ga bag'a ay ga? Koy ni baabaa annabey nda ni paa annabey do.» Izirayel kokoyoo nee a se: «Kalaa, kalaa, zama Abadantaa nk'ir kokoy hinzaa cee kate ne ra k'ir danj Mowab borey kabey ra.»

¹⁴ Alyasu nee: «Ay ga žee nda Abadantaa, Adupnakoyoo kanj ga huna maapoo kanj goyoo ra ay goo, nda man'ti Žuda kokoyoo Žozafat maaganda, ay si lakkal danj ma ne, ay si ba ni guna.

¹⁵ Wa kate ya ne kurbukarkaw.» Kurbukarkaa kaa, a goo ma kurboo kar kanj Abadantaa albarkaa tuku Alyasu ga.

¹⁶ Alyasu nee: «Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: <War ma guusu boobo kaa gooroo woo laboo ra.>

¹⁷ Zama hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: <War si dii hew, war si dii ncirpi, amma gooroo woo ga too nda hari, war ga hanj, war alman kurey nda war adabbawey ga hanj.>

¹⁸ Woo man'ti haya kul Abadantaa se, a ga Mowab borey mo danj war kabey ra.

¹⁹ Ngi koyrawey kanj kuubandi nda cete nda ngi koyra beerey, war g'i kul kayri, war ga tuuri henney kul dunbu, ka ngi hari kaadogey kul lutu, war ga tondi say ngi faari henney kul ra.»

²⁰ Suba subbaahoo ra, waatoo kanj ra sargaroo ga hun, hari kaa ka hun Edom gandaa here ka gandaa too nda hari.

²¹ Waatoo kanj Mowab borey maa kanj kokoyyan kaa ka ngi wongu, i na arey kul kanj jiirey too wongu nda wey kanj jiirey bisa ey cee.

²² Mowab borey biya ka tun, waatoo kanj waynaa ga dii haroo bonj, haroo tee i se iciray sanda kuri.

²³ I nee: «Kuri ti woo. Šikka sii kokoyey ka cere kar, ka cere wii. Sohō Mowab borey, ir ma zuru ka koy alganiimaa zaa.»

²⁴ Waatoo kanj i too Izirayel kaloo ra, Izirayel borey tun k'i wongu hala nongu kanj ra Mowab borey zuru. I huru Mowab gandaa ra k'i kar k'i wii.

²⁵ I na ngi koyrawey say. Izirayel borey, boro foo kul na tondi foo zaa k'a warra ngi nongu henney kanj ra i ga faari goy tee ka nongoo kul tee tondi. I na ngi hari kaadogey kul lutu, i na ngi tuuri henney kul dunbu. Koyraa kanj ti Kir-Heres hinne cetaa ga i mana suku, amma Izirayel boroyan kaa kanj kone fizza goo, i na koyraa kuubi k'a bere, k'a kar.

²⁶ Mowab kokoyoo ga dii kanj wongoo woo bisa nga gaaboo, a na aru takubakoyini zangu iyee (700) zaa nga bande, a nee kanj ngi ga jamaa kottu ka bisa ka koy Edom kokoyoo here, amma i mana hin.

²⁷ Kanj a dii takaa woo tee, nga iz'aru jinaa kanj ga hima ka huru dogoo ra kokoytaraa ra, a n'a dii k'a kaa sargari koyraa cetaa ga. Kanj Izirayel borey dii woo, biney hasara. I hun Mowab kokoyoo bande ka willi ngi gandaa ra.

4

Alyasu na woy talka foo faaba

¹ Han foo aru foo kanj cindi annabey kondaa ra, nga wandoo kaa ka h̄ee Alyasu ga ka nee a se: «Ni tamoo kanj ti ay kurpoo buu, ni hunday ga bay kanj boro no kanj ga hunbur Abadantaa. Soh̄o aru foo kanj goo nda ir ga garaw, kaa ka nee kanj nga g'ay zanka hinkaa dii ka koy i tee nga banney.»

² Alyasu nee woyoo se: «Macin no ay ga hin k'a tee ma ne? Hayaa har ya ne kanj goo ma ne hugoo ra.» Woyoo nee: «Haya kul sii ni konṅaa se hugoo ra kala jii kulba foo.»

³ Alyasu nee a se: «Koy, ma jinayyan wiri ni taalammeɣ ga, jinayyan kanj ra haya kul sii, man'ti jinay kayna, amma iboobo.

⁴ Woo banda ga, ma yee kate, ma hugoo mipoo daabu ni nda ni iz'arey ga, ma jiyoo doori jinawey ra, haya kul kanj too, m'a yeeti jere ga.»

⁵ Woyoo hun Alyasu do, a koy hayaa tee kanj a n'a har a se. A huru hugoo ra, a na hugoo mipoo daabu nga nda nga iz'arey ga, izey g'a noo jinawey, a ga jii doori i ra.

⁶ Waatoo kanj ra jinawey too, a nee nga izey affoo se: «Ay noo jinay foo koyne.» Izoo nee a se: «Jinay sii no koyne.» Woo banda ga, jiyoo mana yee ka doo.

⁷ Woyoo koy hayaa deede Irkoy boraa se. Irkoy boraa nee: «Koy jiyoo neere, ma ni garaa bana, cindoo, ni nda ni izey m'a ka huna.»

Alyasu koy Šunem koyraa ra

⁸ Han foo Alyasu bisa Šunem koyraa ra. Woy almankoyni foo goo no din, a na Alyasu gaabi a ma kaa ka ŋaa nga do. Za hanoo din, waati kul kaŋ Alyasu ga bisa koyraa din ra, a ga koy woyoo woo do ka ŋaa.

⁹ Woyoo nee nga kurpoo se: «Ay ga naanay ka bay kaŋ aroo woo kaŋ waati kul a ga bisa ir do man'ti kala Irkoy boro henanante.

¹⁰ Naŋ ir ma hugu-ize cin sooraa boŋ, ir ma daari, nda taabal, nda gorohaya, nda fitilla dan a ra, woo ra waati kul kaŋ a ga bisa, a ga zunbu a ra.»

¹¹ Han foo Alyasu kaa koyne, a žigi ka koy kani sooraa hugoo ra.

¹² Alyasu nee nga tamoo Gehazi se: «Koy ciya Šunem woyoo din se.» Gehazi n'a cee, a kaa Alyasu do.

¹³ Alyasu nee Gehazi se: «Nee woyoo se kaŋ a hanse ka nga boŋ zaa ka kay ir se, macin no ir ga hin k'a tee a se? A mma baa ir ma šelan kokoyoo se wala wongu-izey jineboraa se nga maaganda?» Woyoo n'a zaabi ka nee: «Ay goo baani ra ay jamaa ra.»

¹⁴ Alyasu nee: «Macin no ir m'a tee a se?» Gehazi nee: «Aywa, a sii nda ize, kurpoo mo žen.»

¹⁵ Alyasu nee: «Ciya a se.» Gehazi ciya a se, woyoo kaa, a kay hugoo mipoo ga.

¹⁶ Alyasu nee a se: «Yeeši dimmaa woo ga, n'ga duu iz'aru.» Woyoo nee: «Kalaa, kalaa alfagaa, Irkoy boraa, masi ni koŋŋaa darga.»

¹⁷ Woyoo tee alhaamidu, a na iz'aru hay yeeši dimmaa din da ga nda takaa kaŋ nda Alyasu n'a

har a se.

Alyasu na Šunem woyoo iz'aroo kaŋ buu hunandi

¹⁸ Zankaa beeri. Han foo a fatta ka koy nga baabaa do, hegaykey do.

¹⁹ A nee nga baabaa se: «Ay boŋoo, ay boŋoo!» Baaboo nee goykey affoo se kaŋ a ma koy nda a jaŋoo do.

²⁰ Goykaa n'a zaa ka koy nda a jaŋoo do, zankaa cindi jaŋoo cewey boŋ hala zaarikayaa ra, woo banda ga, a buu.

²¹ Woyoo žigi nda zankaa soorohugoo boŋ, a koy zankaa kanandi Irkoy boraa Alyasu daaroo boŋ, a na hugoo miŋoo daabu a ga, a fatta ka koy.

²² A na nga kurpoo cee ka nee a se: «Ay g'a wiri ni ga, ma ni tamey affoo nda farka woyey affoo sanba kate ya ne, hala ay ga zuru ka koy dii Irkoy boraa, de ya willi kate.»

²³ Nga kurpoo nee a se: «Macin se n'ga baa ma koy a do hõ? Man'ti handu taagaa jingaroo no, man'ti hunanzamzaaroo no.» Woyoo nee: «Man'ti baffoo no.»

²⁴ A na farkaa soolu, a nee nga tamoo se: «Farkaa boy, ir ma koy! Mas'ay ka kay fondaa ra nda man'ti agay k'a har ma ne.»

²⁵ Woyoo koy Irkoy boraa do Karmel tondi hondoo ga. Irkoy boraa g'a honnay nongu mooro ra, a nee nga tamoo Gehazi se: «Šunem woyoo ti woo.

²⁶ Zuru ka koy a kubay, m'a hãa wala a ga saabu, wala nga kurpoo da nda nga zankaa ga saabu.» Gehazi koy, woyoo nee a se: «Baani de.»

²⁷ Za kanj woyoo too kate Irkoy boraa jere hondoo bonj, a na Irkoy boraa cewey dii. Gehazi man woyoo k'a hibi, amma Irkoy boraa nee: «Fay nda a, binoo mm'a maray. Abadantaa mana woo cebe ya ne, a man'a bayrandi ya ne.»

²⁸ Woyoo nee Alyasu se: «Ay koyoo, ya nka iz'aru wiri ni ga wala? Ya na nee ma ne kan mas'ay darga wala?»

²⁹ Alyasu nee Gehazi se: «Ni gamoo haw, m'ay goboo zaa ni kaboo ra, ma koy. Nda n'na boro kubay, mas'a foo, nda boro na ni foo, masi tuuru a se. M'ay goboo danj zankaaroo ndumoo ga.»

³⁰ Amma zankaa jaa nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kanj ga huna maapoo nda ni hunday maapoo kanj ay si ni nanj kul.» Alyasu tun ka koy a bande.

³¹ Gehazi n'i jin, a na Alyasu goboo danj zankaa ndumoo ga. Baffoo mana tee, boro mana maa zankaa jinde, zankaa mana juuti. Gehazi willi ka Alyasu kubay ka alhabar danj a ra ka nee: «Zankaa mana tun de.»

³² Waatoo kanj Alyasu too hugoo do, a gar zankaa buu, a ga kani nga daaroo bonj.

³³ A huru hugu-izoo ra, a na ganboo daabu ngi boro hinkaa ga, a na Abadantaa ŋaaray.

³⁴ A žigi daaroo bonj ka nga bonj šerre zankaa ga, a na nga minoo danj minoo ga, ka nga moyey danj moyey ga, ka nga kabey danj kabey ga. A cindi a ga gunguma zankaa ga, zankaa hamoo šintin ka koron.

³⁵ Woo banda ga, Alyasu tun ka dira hugoo gandoo kul bande jina a žigi ka yee ka gunguma

zankaa ga. Zankaa tiššaw hala cee iyye, a na nga money feeri.

³⁶ Alyasu ciya Gehazi se ka nee a se kan a ma koy ciya Šunem woyoo se. Gehazi ciya a se, a huru Alyasu do. Alyasu nee a se: «Ni izoo zaa.»

³⁷ Woyoo kaa, a kan Alyasu cewey cire, a na nga kanjey sonbu laboo ra a jine ka nga iz'aroo zaa ka fatta ka koy.

Alyasu na ŋaahayaa henanandi

³⁸ Waati tee kan Alyasu willi Gilgal koyraa ra. Ka gar heray tee gandaa ra. Annabey kondaa borey kaa ka marga Alyasu jine. Alyasu nee nga tamoo se: «Kusu beeroo deke, ma ŋaayan hina annabey kondaa borey se.»

³⁹ Annabey affoo fatta ka koy hawsaa ra ka dumari-izeyan ceeci, a kan ganji alaneɓɓaa ga, a zaa izey ra ka nga kaayoo too. Waatoo kan a too hugey, a n'i dunbu-dunbu k'i dan kusoo ra kan dehandi, ka gar boro kul si bay haya kan no.

⁴⁰ Waatoo kan i taasa borey se, za i n'a taba, nga no i kaati ka nee: «Ya Irkoy boraa, woo ga boro wii.» I mana hin k'a ŋaa.

⁴¹ Alyasu nee: «Wa kate ya ne farin.» I kate nda a. A n'a dan kusoo ra. A nee i se kan i ma taasa ka borey noo i ma ŋaa. Kan woo tee, ŋaayanoo mana haya hasara boro kul se koyne.

Alyasu na boro zangu (100) ŋandi

⁴² Han foo aru foo kaa ka hun Bal-Šališa koyraa ra. A kate nga faaroo ize jina-jinawey k'i noo Irkoy boraa se: orž takula waranka (20), nda

taasu taaga saaku. Alyasu nee: «I noo jamaa se i ma ɲaa.»

⁴³ Nga tamoo n'a zaabi ka nee: «Taka foo nda ay ga hin ka takulawey wey zamna boro zangu (100) se?» Alyasu nee: «I noo i se i ma ɲaa, zama hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee: «I ga ɲaa hala i ma cindoo nan.»»

⁴⁴ Tamoo n'i noo takulawey. I ɲaa hala i na cindoo nan, ka sawa nda šennoo kan Abadantaa n'a har.

5

Alyasu na Naman jiraa benandi a ga

¹ Siiri gandaa kokoyoo wongu-izey jineboraa maapoo ti Naman. Boro beeri no nga koyoo se, a ga hanse k'a beerandi, zama Naman ka kate Abadantaa ma Siiri borey ma zaame. Wongaari no, amma jiraykoyni no.

² Han foo, Siiri borey fatta ka koy koma, i kan Izirayel gandaa nongu ga, i na woy soogo foo dii ka koy nda a. Woy soogaa woo tee goykaw-ize Naman wandoo se.

³ Han foo woy soogaa nee woy beeroo se: «He! Nda a gar ay koyoo nka koy annaboo do kan goo Samari koyraa ra, a ga nga jiraa benandi a ga.»

⁴ Naman koy nga koyoo do ka šennoo har a se kan woy soogaa kan hun Izirayel gandaa ra n'a har.

⁵ Siiri kokoyoo nee Naman se: «Aywa, tun ka koy. Ay ga ni noo bataga Izirayel kokoyoo se.» Waatoo kan Naman ga koy, a na nzorfu kaaray kilo zangu hinza (300) cine zaa nga bande, nda

wura kilo woydu (60), nda jingar darbay woy (10).

⁶ A koy nda batagaa k'a noo Izirayel kokoyoo se. Siiri kokoyoo nka nee batagaa ra: «Agay ka batagaa woo hantum k'a noo ay tamoo se kan ti Naman, a ma koy a noo ma ne, hala ma nga jiraa noo baani.»

⁷ Waatoo kan Izirayel kokoyoo na batagaa caw, a na nga darbawey kottu, a nee: «Agay ti Irkoy kan ga boro wii wala k'a hunandi, kan se a ga boro sanba ay do ka nee kan ya bora jiraa noo baani? War ma bay kan wongu no a ga ceeci ay ga.»

⁸ Waatoo kan Irkoy bora Alyasu maa kan Izirayel kokoyoo na nga darbawey kottu, a dan i ma nee kokoyoo se: «Macin se n'ga ni darbawey kottu? Ay g'a wiri ni ga, nan a ma kaa ay do, a ga kaa ka dii kan annabi goo Izirayel gandaa ra.»

⁹ Naman kaa nda nga baryey nda nga bari torkaa ka kay Alyasu hugoo mijoo ga.

¹⁰ Alyasu na boro foo sanba a do ka nee a se kan a ma koy miti cee iyye Žurden isaa ra, a ga duu baani, a ga henan.

¹¹ Waatoo kan Naman maa ŝennoo woo, a futu, a koy, a ga nee: «Ya mma hongu kan nga hunday ga fatta ka kaa ay do, ka nga Koyoo Abadantaa maapoo cee ay ga, ka nga kaboo zinj-zinji doroo ga, ka jiraa noo baani.

¹² Adiŝi Damas koyraa isawey kan ti Abana nda Parpar nka mana baa Izirayel harey kul wala? Ya nka si hin ka koy jumay i ra ka henan? A na nga dumaa bere ka koy nda binenjaayan.»

¹³ Amma nga tamey too a do ka nee a se: «Ay baabaa, nda a gar annaboo nka nee kaŋ ma haya šenda tee, ni nka s'a tee wala? Soko nda a nee ma ne hinne kaŋ ma koy jumay, n'ga henan.»

¹⁴ Woo ra Namanj doo ka koy miti cee iyye Žurdeŋ isaa haroo ra ka hayaa tee kaŋ Irkoy boraa n'a har. Kaŋ a na woo tee, a duu baani, gaahamoo tee ma nee zanka gaaham, a henan.

¹⁵ Namanj nda nga hangakey kul willi ka koy Irkoy boraa do. Waatoo kaŋ a too, a kay annaboo jine ka nee a se: «Sohō ay bay kaŋ aduppa kul ra Koy sii no nda man'ti Izirayel Koyoo. Aywa sohō, suuri ma hayaa dii kaŋ agay, ni tamoo g'a noo ma ne.»

¹⁶ Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kaŋ ga huna, kaŋ se ay ga goy maapoo, ay si haya kul taa.» Namanj n'a suurandi, amma a mana yadda.

¹⁷ Namanj nee: «Nda ni wanji, adiši ay g'a wiri ni ga, ya duu ni gandaa laboo ra haya kaŋ ga too lanbaana fadda hinka jeeje, zama ay si yee ka sargari kukurante, wala sargari kaa koy kul se nda man'ti Abadantaa.

¹⁸ Amma yala Abadantaa ma haya foo yaafa agay nga tamoo se kaŋ ti: waati kul kaŋ ay koyoo, ay kokoyoo ga huru nga koyoo Rimonj hugoo ra ka sujudu, a si dibi kala ay kaboo ga, woo ra agay mo ga sujudu a se. Nda ay koy sujudu Rimonj hugoo ra, yala Abadantaa ma agay, ni tamoo yaafa.»

¹⁹ Alyasu nee a se: «Koy nda baani.»

Gehazi zanbaroo

Woo ga, Namanj koy. A mana hanse ka mooru

²⁰ kan Alyasu, Irkoy boraa tamoo kan ti Gehazi nee nga bonj se: «Nga ne, Siiri boraa Naman hayaa kul kan a kate a, ay koyoo n'i kul nan a kone, a mana yadda ka haya kul dii a ga. Ay ga žee nda Abadantaa kan ga huna maanoo, ay ga zuru a bande ka duu a ga haya.»

²¹ Gehazi na Naman gaarandi. Naman g'a honnay a goo ma kaa, a sar ka hun nga bari torkaa ra ka koy a kubay. A nee a se: «Baani?»

²² Gehazi nee: «Baani de. Ay koyoo k'ay donto ya kaa ka nee ma ne kan annabey ra soogo hinka hun Efrayim tondi hondey ra ka kaa nga do, a nee kan ma nga noo i se nzorfu kaaray kilo waranza (30), nda jingar darbay hinka.»

²³ Naman nee: «Suuri ma nzorfu kaaray kilo woydu (60) taa.» A n'a gaabi a m'i zaa, Naman na nzorfu kaaray kilo woydu (60) dan foolo foofoo hinka ra k'i noo a se, nda jingar darbay hinka kan a n'i noo nga tam hinka se i m'i zaa ka koy Gehazi bande.

²⁴ Gehazi koy, waatoo kan a too hondoo do, a na hayey taa tamey kone k'i jisi hugoo ra. Woo banda ga, a nee tamey se kan i ma yee, i willi.

²⁵ Gehazi koy nga koyoo Alyasu do. Alyasu nee a se: «Gehazi, man ra ni hun?» Gehazi nee: «Ni tamoo mana koy nongu kul ra.»

²⁶ Amma Alyasu nee a se: «Waatoo kan aroo zunbu ka hun nga torkaa ga ka ni kubay, ni mma nee kan ay hundoo nka si dii ni wala? Sohō da ti nzorfu kaaray diiyan waati, wala darbay, wala zaytupaa, wala alanebpaa, wala adabba buuna, wala adabba beeri, wala tamyan nda konjayan wala?

²⁷ Aywa, Naman jiraa ga bere ni nda ni hayroo ga hala abada.»

Gehazi hun Alyasu do, jiray n'a dii, gaahamoo kul bere ka kaaray sanda waa.

6

Alyasu na daaši guuroo doyandi hari bon

¹ Han foo annabey kondaa borey nee Alyasu se: «Nongoo kan ra ir nda ni ga cere kubay ka marga ga šiita ir se.

² Nan ir ma koy Žurden isaa mipoo ga, boro foo kul ma garbundu foo zaa, ir ma nongu cin kan ra ir ga marga.» Alyasu nee: «Wa koy.»

³ Amma annabey affoo nee: «Suuri, ni nda ni tamey ma koy cere bande.» A nee: «Ay ga koy war bande.»

⁴ A koy i bande. Kan i too Žurden isaa do, i na tuuriyan dunbu.

⁵ Boro foo goo ma bundu dunbu kan nga daašoo guuroo kan haroo ra. A kaati ka nee: «He alfagaa! Woo ti goy, ya nka daašoo woo hii.»

⁶ Irkoy boraa nee a se: «Man ra a kan?» A na nongoo cebe a se. Alyasu na bundu foo dunbu k'a warra nongoo ra, a na daaši guuroo doyandi hari bon.

⁷ Woo banda ga, Alyasu nee a se kan a m'a zaa. Aroo na kaboo šerre k'a taa.

Siiri borey ceeci ka Alyasu dii

⁸ Waati kan Siiri kokoyoo ga Izirayel wongu, a ga nga borey hãa nda ngi lakkaloo, a ga nee i se: «Ay g'ay kaloo gorandi nongu filaana ra.»

⁹ Amma Irkoy boraa dan i ma nee Izirayel kokoyoo se: «Hawgay, war masi bisa nda nongoo din here, zama Siiri borey ga doo no din.»

¹⁰ Woo ga, Izirayel kokoyoo na dontokawyan sanba nongoo kan Irkoy boraa n'a har ra i ma tugu ka nongoo monno. Woo teendi man'ti cee foo, man'ti cee hinka.

¹¹ Siiri kokoyoo alhuzun hayaa woo ra. A na nga borey cee ka nee i se: «War s'ay bayrandi boraa kan goo ir ra kan ga goy Izirayel kokoyoo se?»

¹² Boro foo i ra nee: «Kalaa, kokoyoo, boro kul si goy a se. Annabi Alyasu kan goo Izirayel no ma ba ni šenney kan n'g'i har ni kanihugoo ra har Izirayel kokoyoo se.»

¹³ Kokoyoo nee: «Wa koy a guna nongu kan ra a goo, ay ga boro sanba k'a dii.» Dontokey koy, i willi kate ka nee kokoyoo se kan Alyasu goo Dotan koyraa ra.

¹⁴ Kokoyoo na wongu-ize boobo sanba nda bariyan nda bari torkayan. I too cijin here, i na koyraa windi k'a dan game.

¹⁵ Irkoy boraa tamoo biya ka tun ka fatta taray. A dii wongu-ize jamaa kan na koyraa windi k'a dan game nda bariyan, nda bari torkayan. Tamoo koy nee Alyasu se: «Ay koyoo, cin no ir g'a tee?»

¹⁶ Alyasu n'a zaabi ka nee: «Masi hunbur, zama borey kan goo ir bande boobo nda ngi borey.»

¹⁷ Alyasu na Irkoy naaray ka nee: «Ay g'a wiri ni ga, Abadantaa, money feeri hala a ma dii.»

Abadantaa na tamoo mopey feeri, a dii kan tondi hondoo ga too met nda bariyan kan teendi nda nuune, nda bari torkayan kan teendi nda nuune kan ga Alyasu windi k'a dan game.

¹⁸ Siiri borey koy Alyasu do. Alyasu na Abadantaa naaray ka nee: «Ay g'a wiri ni ga, Abadantaa, ma jamaa woo kar nda danawtaray.» Abadantaa n'i kar nda danawtaray sanda takaa kan nda Alyasu n'a har.

¹⁹ Alyasu nee i se: «Man'ti fondaa ti woo, man'ti koyraa ti woo kan war g'a ceeci. Wa hanga agay, ay ga war ka koy bora do kan war g'a ceeci.» A n'i ka koy Samari koyraa ra.

²⁰ Waatoo kan i huru Samari, Alyasu nee: «Abadantaa, borey wey mopey feeri hala i ma dii.» Abadantaa na mopey feeri, de i dii kan ngi sii kala Samari gundoo ra.

²¹ Waatoo kan Izirayel kokoyoo dii ey, a nee Alyasu se: «Baaba, y'i kar k'i wii wala?»

²² A zaabi ka nee: «Mas'i wii! Nda ni koy wongu nda ni takuba, wala nda ni biraa, borey kan n'n'i dii i ga huna ka kate ey, n'g'i wii wala? Naayan nda hanyan dan i jine i ma naa, i ma han, nga banda ga, i ma willi ngi koyoo do.»

²³ Izirayel kokoyoo na naayan beeri tee i se, i naa, i han, nga banda ga, a n'i nan i ma koy. I koy ngi koyoo do. Woo ga, komakaw jamawey kan ti Siiri boro mana yee ka kaa Izirayel gandaa ra koyne.

Heray tee Samari koyraa ra

24 Alwaati tana ra, Ben-Hadad, Siiri kokoyoo na nga wongu-izey kul marga ka kaa ka Samari windi k'a dan game k'a dii.

25 Siiri borey gay i ga Samari dii, woo tee addalil kan ra heray beeri tee Samari ra, hala nongu kan ra farka bonoo, affoo hayoo tee nzorfu kaaray tamma bon woyyaaha (80), tu-uzun wiri kilo jere hayoo tee nzorfu kaaray tamma bon guu.

26 Waati foo Izirayel kokoyoo goo ma bisa cetaa bon, woy foo kaati a ga ka nee: «He ay koyoo, ay kokoyoo, ay faaba.»

27 Kokoyoo nee a se: «Nda Abadantaa mana ni faaba, taka foo nda ay ga ni faaba? Attam sii no, alaneb hari sii no.»

28 Kokoyoo yee koyne ka nee a se: «Macin ka duu ni?» Woyoo nee: «Woyoo woo ka nee ya ne kan ya kate ay iz'aroo ir m'a naa, suba ir ga nga wanoo naa.

29 Ir n'ay izoo hina k'a naa. Subaa ra, ay nee a se kan a ma kate nga izoo ir m'a naa, a na nga izoo tugu.»

30 Waatoo kan kokoyoo maa woyoo šennoo, a na nga bankaarawey kottu. A goo cetaa bon, jamaa ga dii kan saaku kasa darbay goo jindoo ra nga kokoy darbowey cire.

31 Kokoyoo nee: «Irkoy ma goy goy ay ga ka tonton a ga, nda Šafat iz'aroo Alyasu bonoo cindi jindoo ga hō.»

Alyasu na heraa benyanoo har

32 Alwaatoo woo gar kan Alyasu goo nga do, boro beerey goo ma goro jeroo ga. Izirayel

kokoyoo na boro sanba a ma koy Alyasu do nga jine. Amma za dontokaa mana too kate no din, Alyasu nee boro beerey se: «Wa guna, boro wiikaa ka boro sanba i m'ay jindoo kaa. Nda dontokaa too kate ne ra, war ma hugoo mijoo daabu, a masi huru. War nka si maa nga koyoo cee jindey se dumaa ga?»

³³ Alyasu mma goo ma šelan kan kokoyoo dontokaa kaa a do ka nee a se kan kokoyoo nee: «Bonaa woo mana hun kala Abadantaa do, taka foo nda ay ga hin k'ay jitoo dan Abadantaa ra?»

7

¹ Alyasu nee: «Wa hanajer Abadantaa šennoo se. Hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee: <Suba, alwaatoo woo da cine ga, farin kilo woy (10) hayoo ga tee nzorfu kaaray tamma foo hinne. Orž kilo waranka (20) mo hayoo ga tee nzorfu kaaray tamma foo hinne Samari koyraa mijoo ga.>»

² Sooje jalakoynoo kan goo kokoyoo bande waati kul na Irkoy boraa zaabi ka nee: «Ba nda Abadantaa na funeetaryan kaa beenaa ra, woo ga hin ka tee wala?» Alyasu zaabi ka nee: «N'ga dii a nda ni moyey, amma n'si ŋaa a ra.»

Siiri borey zuru ka ngi kaloo nan

³ Alwaatoo woo gar kan aru jiraykoyni taaci goo koyraa mijoo jeroo ga, i nee cere se: «Macin se ir ga goro ne ka buuyan batu?

⁴ Nda ir nee kan ir ga huru koyraa ra, ir ga buu, zama ŋaayan sii no din, nda ir cindi ne ra mo, ir ga buu. Nda woo no, ir ma koy Siiri borey do

k'ir bonj noo i se cee foo. Nda i n'ir nanj ir ma huna, ir ga huna, nda i n'ir wii mo, a ben.»

⁵ I tun almaaroo ra ka koy Siiri borey kaloo do. Waatoo kanj i too Siiri borey kaloo minoo ga, i gar boro kul sii no.

⁶ Abadantaa ka bari torkayan jindey, nda bari kaarukaw, nda wongu-ize jama beeri jindey danj Siiri borey hanawey ra ngi kaloo ra. Woo ga, Siiri borey nee cere se: «Wa guna, Izirayel kokoyoo nka Heti borey kokoyey, nda Misira kokoyey, ngi nda ngi wongu-ize jamawey cee k'i bana i ma kaa ir ga.»

⁷ Woo ga, i tun ka zuru almaaroo ra, ka ngi kaloo nanj, ka hayey kul nanj ngi takaa ga, i koy ka ngi hukumey, nda ngi baryey, nda ngi farkey kul nanj ka zuru ka ngi hundey ceeci.

⁸ Waatoo kanj jiraykoyney din too kaloo minoo ga, i huru hukum foo ra, i naa i hanj, i na nzorfu kaaray, nda wura, nda bankaarayyanj zaa ka koy i tugu. I yee ka kaa, i huru hukum tana ra, no din mo ra i na jinayyanj zaa, i koy i tugu.

Siiri borey zuruyanoo harandi Izirayel kokoyoo se

⁹ Woo banda, jiraykoyney nee cere se: «Woo kanj ir goo m'a tee si boori. Alhabar boryo goo ir kone hõ kanj ir ga hima k'a har. Nda ir dangay ka batu hala suba subbaahi k'a har, ir ga duu zukandiyen. Sohõ ir ma huru koyraa ra ka koy šennoo har kokoyoo hugoo se.»

¹⁰ I koy koyraa minoo lakkalkey cee ka nee i se: «Ir fatta ka koy Siiri borey kaloo ra, ir gar kanj boro kul sii no, n'si maa boro kul jinde. Baryey

nda farkey hinne bara no i ga hawa, hukumey goo ngi takaa ga.»

¹¹ Koyraa minoo lakkalkey na boro cee a ma koy alhabaroo har kokoyoo hugoo ra.

¹² Kaŋ kokoyoo maa šennoo, a tun cijinoo ra, a nee nga borey se: «Wa naŋ ya hayaa har war se kaŋ Siiri borey goo m'a tee ir se. I ga bay kaŋ heray goo ir do, woo se i hun ngi kaloo ra ka koy tugu hawsaa ra ka nee kaŋ waati kaŋ ir fatta ka hun koyraa ra, i g'ir dii kabe nda kabe, i ga huru koyraa ra.»

¹³ Kokoyoo borey ra, boro foo nee kokoyoo se: «Baryey kaŋ cindi ra, ir ma bari guu nda boro guu donto ka koy guna haya kaŋ goo no. Nda i koy, haya kul mana hasara ir se. Woo kaŋ duu Izirayel borey, nga da no ma duu ngi da, zama alfayda mana cindi i ra. Ir m'i naŋ i ma koy guna haya kaŋ goo no.»

¹⁴ I na bari torka hinka nda bariyaŋ zaa, kokoyoo na borey sanba Siiri borey wongu-izey kaloo here, i ma koy guna haya kaŋ goo no.

¹⁵ I hanga ngi ceebandawey hala Žurdeŋ isaa ga. I dii kaŋ fondaa kul ga too nda bankaaray nda jinawey kaŋ Siiri borey n'i fur cahã-cahãyanoo ra. Dontokey willi kate ka deede kokoyoo se.

¹⁶ Dogoo diŋ da, Samari jamaa fatta ka koy Siiri borey kaloo hayey haabu. Alwaatoo woo, farin kilo woy (10) hayoo tee nzorfu kaaray tamma foo hinne. Orž kilo waranka (20) mo hayoo tee nzorfu kaaray tamma foo hinne ka sawa nda Abadantaa šennoo.

¹⁷ Sooje jalakoynoo kan goo kokoyoo bande waati kul, kokoyoo n'a dan koyraa mijoo ga a m'a hawgay. Jamaa wahayanoo ra i n'a motti koyraa mijoo ga hala a buu, sanda šennoo kan Irkoy boraa n'a har waatoo kan kokoyoo koy a do.

¹⁸ Waatoo ti woo kan Irkoy boraa bay k'a har kokoyoo se ka nee: «Farin kilo woy (10) hayoo ga tee nzorfu kaaray tamma foo hinne. Orž kilo waranka (20) mo hayoo ga tee nzorfu kaaray tamma foo hinne, suba alwaatoo woo cine ga, Samari koyraa mijoo ga.»*

¹⁹ Amma sooje jalakoynoo kan goo kokoyoo bande waati kul na Irkoy boraa zaabi ka nee: «Ba nda Abadantaa na funeetaryan kaa beenaa ra, woo ga hin ka tee wala?» Alyasu n'a zaabi ka nee: «N'ga dii a nda ni mopey, amma n'si ŋaa a ra.»†

²⁰ Woo kan a n'a har ka tee a ga: jamaa wahayanoo ra i n'a motti koyraa mijoo ga hala a buu.

8

Kokoyoo ciiti Šunem woyoo se

¹ Han foo, Alyasu nee woyoo kan a bay ka nga izoo hunandi se: «Tun ka koy nongu tana ra, ni nda ni hugoo borey. Nongu kan war duu a, war ma waati tee a ra, zama Abadantaa ga heray tee gandaa ra. Heray ga tee jiiri iyye.»

² Šennoo kan Irkoy boraa bay k'a har, woyoo na hanajer a se k'a tee nda takaa din da. Nga

* **7:18 7.18** Sorro 1na. † **7:19 7.19** Sorro 2to.

nda nga hugoo borey tun ka koy waati tee Filisti borey gandaa ra hala jiiri iyye.

³ Jiiri iyyaa banda ga, woyoo willi ka hun Filisti borey gandaa ra ka kaa ka goro nga gandaa ra. A koy kokoyoo do k'a naaray a ga a ma nan nga hugoo nda nga faaroo ma willi nga ga.

⁴ A sawa nda kan kokoyoo nda Gehazi kan ti Irkoy boraa tamoo goo ma šelan, Kokoyoo mma goo ma nee Gehazi se: «Suuri, haya beerey kul kan Alyasu n'i tee deede ya ne.»

⁵ Waatoo kan Gehazi goo ma filla a se takaa kan nda Alyasu na bukaw tunandi, woyoo kan Alyasu na nga iz'aroo hunandi kaa kokoyoo do k'a naaray nga hugoo nda nga faaroo ma willi nga ga. Gehazi nee kokoyoo se: «Ay koyoo, ay kokoyoo, woyoo hunday ne ti woo, izoo kan Alyasu n'a hunandi mo ne.»

⁶ Kokoyoo na woyoo hãa. Woyoo n'a deede a se. Kokoyoo na nga goykaw beeri foo dan woyoo bande kan a ma koy haya kul kan ti woyoo wane yeeti woyoo se. Albaha kul kan duwandi faaroo ra za woyoo koy hala hõ mo ma yeetandi a se.

Hazayel na annabi Alyasu kubay

⁷ Han foo Alyasu koy Damas koyraa ra. Waatoo woo gar Ben-Hadad, Siiri kokoyoo ga wirci. Boroyan n'a noo alhabar ka nee: «Irkoy boraa kaa ne ra.»

⁸ Siiri kokoyoo nee Hazayel se: «Haya zaa, ma koy a tee gomni Irkoy boraa se. Ma nee a se kan a ma Abadantaa ibaayoo ceeci wala ay ga tun wircoo woo ra.»

⁹ Hazayel koy Alyasu do, a na haya zaa Damas koyraa haya henney kul ra ka koy Alyasu gomni nda ey. A na jinawey kul jeeje yoo woytaaci (40) ga. Kan a too, a kay Alyasu jine ka nee a se: «Ni zankaa Ben-Hadad kan ti Siiri kokoyoo k'ay sanba ya kaa ni do ka ni hãa wala nga ga tun wircoo ra kan ra nga goo.»

¹⁰ Alyasu n'a zaabi ka nee: «Koy nee a se kan šikka sii a ga tun wircoo ra. Amma nda cimi, Abadantaa nka cebe ya ne kan a ga buu.»

¹¹ Dogoo din da, Irkoy bora mone kanji nongu foo, ndumoo si juuti, woo banda ga, a h̄e.

¹² Hazayel nee a se: «Macin se agay alfagaa ga h̄e?» Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga h̄e, zama goy futaa kan n'ga kaa k'a tee Izirayel borey se no ay ga dii a. N'ga nuune dan ngi koyrawey kan kuubandi nda cete ra, n'ga ngi aru soogey wii nda takuba, ka zankey motti, ka woy alhaamidukoyney gundey kottu.»

¹³ Hazayel nee: «Agay, ni tamoo ti may kan ga haya beerey wey cine tee? Ay man'ti baffoo nda man'ti hanši.» Alyasu nee: «Abadantaa ka cebe ya ne kan ni no ma kaa ka tee Siiri gandaa kokoyoo.»

¹⁴ Hazayel hun Alyasu do ka koy nga koyoo do. Nga koyoo n'a h̄a ka nee: «Macin no Alyasu n'a har ma ne?» A zaabi ka nee: «A bayrandi ya ne kan šikka sii a ra n'ga tun wircoo ra.»

¹⁵ Nga subaa ra, Hazayel na gumtaafe foo zaa k'a sufa hari ra k'a gum kokoyoo ndumoo ga k'a hewguba, a buu. Hazayel tee kokoy dogoo ra.

*Waatoo kan Žoram ga Žuda laama
(Taarikey 2to 21.2-20)*

¹⁶ Akab iz'aroo Žoram laamaa jiiri guwantoo ra Izirayel bon, ka gar Žozafat ga tee Žuda gandaa se kokoy, Žoram, Žozafat iz'aroo tee Žuda se kokoy.

¹⁷ Jiiri waranza cindi hinka (32) bara a se waatoo kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri yaaha tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem.

¹⁸ A hanga Izirayel kokoyey fondaa, sanda takaa kan Akab hugoo n'a tee, zama Akab ize woy no a hiiji a, a na goy futu tee Abadantaa jine.

¹⁹ Amma Abadantaa mana yadda ka Žuda halaci, nga tamoo Dawda maaganda, zama a nka allaahidu zaa Dawda se kan nga ga nan nga hayroo boro ma cindi kokoytaraa ra waati kul.

²⁰ Žoram kokoytaraa waatoo ra, Edom borey ture, i na kokoy gorandi ngi bon se ka nee kan ngi si goro Žuda hinoo cire koyne.

²¹ Žoram nda nga bari torkawey kul koy Sayir koyraa ra. Cijin here a tun ka kan Edom borey ga k'i wongu, Edom borey na Žoram nda nga bari torka bonkoyney kuubi k'i dan game. Amma Žoram wongu-izey zuru ka koy ngi do.

²² Za woo ga, Edom borey ture ka hun Žuda hinoo cire hala hõ. Waati follokaa din ra Libna koyraa mo ture.

²³ Žoram teegoyey cindey, hayey kul kan a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey

citaaboo ra.

²⁴ Woo banda ga, Žoram koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura nga hayragey jere Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Akaziya tee kokoy dogoo ra.

*Waatoo kaŋ Akaziya ga Žuda laama
(Taarikey 2to 22.1-6)*

²⁵ Akab iz'aroo Žoram laamaa jiiri woy cindi hinkantoo (12to) ra Izirayel boŋ, Žoram iz'aroo Akaziya tee Žuda gandaa se kokoy.

²⁶ Jiiri waranka cindi hinka (22) bara Akaziya se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri foo tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Naŋoo maŋnoo ti Atali, Izirayel kokoyoo Omri haama no.

²⁷ Akaziya hanga Akab hugoo borey dira takaa bande. A na goy futu tee Abadantaa jine sanda Akab hugoo borey kaŋ ra a koy hiiji.

²⁸ Nga nda Akab iz'aroo Žoram koy Siiri kokoyoo Hazayel wongu Ramot kaŋ goo Galad gandaa ra. Siiri borey na Žoram maray.

²⁹ Kokoyoo Žoram willi kate Žizreyel ka nongey safar kaŋ Siiri borey n'i maray a ra Rama koyraa ra waatoo kaŋ a ga Hazayel Siiri kokoyoo tangam. Žuda kokoyoo Akaziya kaŋ ti Žoram iz'aroo koy Akab iz'aroo Žoram guna Žizreyel nga wircoo waati.

9

Žehu goro kokoytaraa ra

¹ Han foo annabi Alyasu ciya annabey kondaa borey affoo se ka nee a se: «Ni gamoo haw, ma jii kulbaa woo zaa, ma koy Ramot koyraa ra kan goo Galad gandaa ra.

² Nda ni too no din, ma Žehu dogoo ceeci, baaboo ti Žozafat, kaagoo ti Nimši. A cee ka hun nga borey ra ka koy nda a hugu ra, ni nda nga hinne.

³ Ma jii kulbaa zaa, ma jiyoo doori bonoo ga ka nee a se kan hayaa ne kan Abadantaa n'a har, Abadantaa nee: «Ay ga ni yon ma tee Izirayel se kokoy.» Woo banda ga, ma hugoo mipoo feeri ka cahā ka zuru ka hun no din.»

⁴ Zankaaroo kan ti annabi soogaa koy Ramot kan goo Galad gandaa ra.

⁵ Waatoo kan a too no din, a gar kan wongu-izey jineborey goo ma goro. Annabi soogaa nee: «Bonkoynoo, ay goo nda ma ne šenni.» Žehu nee: «Ir kul ra, may ga ni goo?» A nee: «Ni hunday, bonkoynoo.»

⁶ Žehu tun ka huru hugoo ra nda a. Annaboo na jii doori bonoo ga ka nee a se: «Hayaa ne kan Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Ay ga ni yon ka ni tee Abadantaa jamaa Izirayel kokoyoo.

⁷ N'ga ni koyoo Akab hugoo borey kul halaci, woo ra ay tam annabey kan Žezabel n'i wii nda Abadantaa tamey kul kan a n'i wii, ay g'i kul wiyanoo alhakoo kaa a ra.

⁸ Akab hugoo kul ga kaa ka halaci. Aru kul kan ti Akab boro, a ma tee tam wala borcin, ay g'i kul kaa Izirayel ra.

⁹ Hayaa kanj ay n'a tee Nebat iz'aroo Žeroboham hugoo ga, nda Ahiya iz'aroo Bayeša hugoo ga, nga dumoo no ay g'a tee Akab hugoo ga.

¹⁰ Hanšey ga kaa ka Žezabel hamoo ŋaa Žizireyel faaroo ra. Ba boro si duwandi k'a fiŋi.» Kanj annaboo na woo har ka ben, a na hugoo mijoo feeri ka zuru ka koy.

¹¹ Waatoo kanj Žehu koy nga koyoo borey cindey do, i n'a hāa ka nee: «Baani? Macin se hollokomoo woo kaa ni do?» Žehu n'i zaabi ka nee: «War hunday ga boraa woo dumoo nda nga šenney bay.»

¹² Amma i nee Žehu se: «Taari no, hayaa har ir se kanj tee.» Žehu nee: «Aywa, hayaa kanj a n'a har ya ne ti, a nee: «Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, Abadantaa nee: “Ay ga ni yon ka ni tee Izirayel se kokoy.”»»

¹³ Woo ga, Žehu nka woo har hinne, i kul cahā ka ŋi darbawey kaa k'i dan Žehu cewey cire tintimoo ga. Woo banda ga, i na hilli hēenandi ka kaati ka nee: «Žehu ti kokoy!»

Žehu hawandifutay Žoram, Izirayel kokoyoo ga

¹⁴ Žozafat iz'aroo Žehu, Nimši haamaa hawandifutay Žoram ga. Woo gar, Žoram nda Izirayel wongu-izey kul ga Ramot koyraa lakkal kanj goo Galad gandaa ra, Siiri borey kokoyoo Hazayel maaganda.

¹⁵ Amma kokoyoo Žoram willi kate Žizireyel ka nongey safar kanj Siiri borey n'i maray waatoo

kaŋ a ga Siiri kokoyoo Hazayel tangam. Žehu nee nga cerey cindey se: «Nda war ga baa war m'ay faaba, war boro kul masi fatta koyraa ra ka koy Žizireyel ka hayaa har kaŋ tee.»

¹⁶ Woo banda ga, Žehu huru nga bari torkaa ra ka koy Žizireyel, zama Žoram goo no din a ga kani. Žuda kokoyoo Akaziya mo kaa ka Žoram guna.

¹⁷ Žizireyel koyraa lakkalkaa kaŋ goo soorohugu kukoo boŋ ga dii Žehu kaŋ goo ma kaa nda jamaa, a nee: «Ay ga dii jama.» Žoram nee a se: «Bari kaarukaw donto a ma koy a kubay k'a hãa wala baani.»

¹⁸ Bari kaarukaa koy Žehu kubay, a nee a se: «Kokoyoo nee kaŋ wala baani no wala?» Žehu nee a se: «Ni baa foo? Kaa ka hanga ay bande.» Koyraa lakkalkaa bayrandi kaŋ dontokaa koy hala i do, a sii ma willi kate.

¹⁹ Žoram daŋ kaŋ bari kaarukaw tana ma koy. Nga mo koy i do ka nee i se: «Kokoyoo nee kaŋ wala baani no wala?» Žehu nee nga mo se: «Ni baa foo? Kaa ka hanga ay bande.»

²⁰ Koyraa lakkalkaa yee koyne ka bayrandi kaŋ dontokaa woo mo koy hala i do, a sii ma willi kate. Ngì boŋkoynoo ga torka zurandi ni mma nee Nimši haamaa Žehu, zama a mm'a zurandi ni mma nee hollokom.

²¹ Žoram nee: «W'ay torkaa soolu.» I na nga torkaa soolu. Izirayel kokoyoo Žoram nda Žuda kokoyoo Akaziya, i kul fatta nda ngì torkawey

ka koy Žehu kubay. I koy a gar Žizireyel boraa Nabot faaroo ra.

Žehu na Žoram, Izirayel kokoyoo wii

²² Za kaŋ Žoram dii Žehu, a nee a se: «Žehu, baani?» Žehu nee a se: «Taka foo baani? Baani sii no, kullihinne ni paa Žezabel ga izefututaray* nda cerkawtaray boobo tee.»

²³ Žoram willi, a zuru, a nee Akaziya se: «Akaziya, hawgay, zanbayan no!»

²⁴ Žehu na nga biraa zaa ka Žoram kar jeseý game, biraw-izoo fatta nda binoo here, Žoram daaru ganda nga bari torkaa ra.

²⁵ Žehu nee sooje jalakoynoo kaŋ g'a lakkal kaŋ ti Bidkar se: «Bukaa zaa, ma koy a warra Žizireyel boraa Nabot faaroo ra, zama n'ga hongu waatoo kaŋ agay nda ni goo torkaa ra nga baabaa Akab bande, Abadantaa nka šelaŋ a ga ka nee:

²⁶ <Bi ay dii Nabot nda nga iz'aroo kuroo kaŋ n'n'a mun, nga cine no ay g'a tee ni mo se faari follokaa woo da ra. Agay, Abadantaa k'a har.>† Woo maaganda se, a zaa k'a warra faaroo ra, ka sawa nda Abadantaa šennoo.»

*Žehu na Akaziya, Izirayel kokoyoo wii
(Taarikey 2to 22.7-9)*

²⁷ Waatoo kaŋ Žuda kokoyoo Akaziya dii woo, a zuru ka Bet-Gaŋ koyraa fondaa zaa ka koy. Žehu n'a gaaray. Žehu kaati ka nee nga borey

* **9:22 9.22** Man'ti gaaham here no, laadir jaŋay no Irkoy here.

† **9:26 9.26** Kokoyey 1na 21.19.

se: «Wa nga mo kar.» I n'a kar nga bari torkaa ra fondaa ra kaŋ ga žigi ka koy Gur koyraa ra kaŋ goo Ibleyam koyraa jere.‡ Akaziya zuru ka koy Megido koyraa ra ka buu no din.

²⁸ Nga borey koy a dan torka ra ka koy nda a Žerizalem. I n'a sutura nga saaraa ra nga baabey jere Dawda koyraa ra.

²⁹ Akab iz'aroo Žoram laamaa jiiri woy cindi faantoo (11to) ra, Žoram iz'aroo Akaziya tee Žuda gandaa se kokoy.

Žezabel buuyanoo

³⁰ Woo banda ga, Žehu koy Žizireyel koyraa ra. Kaŋ Žezabel maar'a, a na fina dan nga money ga, a na nga hinbirey hanse ka boori ka kay nga soorohugoo funeetaraa ra, a ga guna.

³¹ Žehu mma too koyraa mipoo ga kaŋ Žezabel kaati ka nee: «Baani ka kate ni, Zimri taagaš, ni koyoo wiikaa?»

³² Žehu na bonoo jer ka funeetaraa guna, a nee: «May bara ay bande? May no?» Kokoyoo goykaw beerey hinka wala hinza fuuni ka Žehu guna ganda.

³³ Žehu nee i se: «W'a warra ganda ne.» I na Žezabel warra nda funeetaraa ganda, kuroo say cetaa nda baryey ga. Žehu n'a motti.

‡ **9:27 9.27** «Wa nga mo kar.» I n'a kar nga bari torkaa ra fondaa ra kaŋ ga žigi ka koy Gur koyraa ra kaŋ goo Ibleyam koyraa jere. Ebere šenni ra, almaganaa faa ti «Wa nga mo kar nga bari torkaa ra fondaa ra kaŋ ga žigi ka koy Gur koyraa ra kaŋ goo Ibleyam koyraa jere.» § **9:31 9.31** Kokoyey 1na 16.8–20.

³⁴ Žehu huru kokoy hugoo ra, a ŋaa, a haŋ. Woo banda ga, a nee nga borey se: «Wa koy huga nda woy dangantaa woo bukaa, war m'a sutura, zama kokoy ize no.»

³⁵ I koy nee kaŋ ŋgi mm'a sutura, amma i mana haya kul gar a ra kala bonkurunboo, nda cewey, nda kabetaamey.

³⁶ I willi kate ka hayaa har Žehu se kaŋ ŋgi dii a. A nee: «Šennoo no kaŋ Abadantaa n'a har nda nga tamoo Ilyasu, Tišib bora a mipoo. A nka nee: «Hanšey ga kaa ka Žezabel hamoo ŋaa Žizireyel faaroo ra.*»

³⁷ Žezabel bukaa ga tee sanda žiibi Žizireyel faaroo ra hala nongu kaŋ ra boro si hin ka nee kaŋ Žezabel no.»»

10

Žehu na Akab hugoo borey kul wii

¹ Akab goo nda iz'aru boro woyye (70) kaŋ goo Samari koyraa ra. Žehu na batagayan hantum kaŋ a n'i sanba Samari, i ma koy i noo Žizireyel koyraa bonkoyney se, nda boro beerey, nda borey kaŋ ga huga nda Akab izey biiriyano. A nka nee batagawey ra:

² «Aywa, nda batagaa woo too war do, zama war koyoo iz'arey goo war do, nda bari torkawey, nda baryey, nda koyra gaabantaa, nda wongu jinayyan,

³ war koyoo iz'arey kul ra, war ma boro hennaa guna kaŋ ga haya bay, war m'a gorandi

* 9:36 9.36 Kokoyey 1na 21.23.

kokoytaraa ra baaboo dogoo ra. Woo banda ga, war ma tangam war koyoo hugoo se.»

⁴ Kaŋ borey na batagawey wey caw, i hanse ka hunbur, i nee cere se: «Nga ne, nda kokoy hinka mana hin ka kay Žehu jine, ir no ma hin ka kay wala?»

⁵ Woo ga, kokoyoo hugoo goykey jineboraa, nda koyraa bonkoynoo, nda boro beerey, nda borey kaŋ ga huga nda Akab iz'arey biiriyanoo sanba ka nee Žehu se: «Ir man'ti kala ni tamey, haya kul kaŋ n'n'a har, ir g'a tee. Ir si boro kul gorandi kokoytaraa ra, haya tee kaŋ kan ma ne.»

⁶ Žehu yee koyne ka bataga hantum i se ka nee: «Nda war sii kala ay bande, nda war ga hanajer ay šennoo se, wa arey kaŋ ti war koyoo iz'arey kul boŋey dunbu ka kate ey ya ne Žizireyel koyraa ra suba dimmaa woo da cine ga.» Woo gar, kokoyoo iz'aru woyyaa (70) goo koyraa jineborey do kaŋ g'i biiri.

⁷ Waatoo kaŋ i duu batagaa, i na kokoyoo iz'arey dii, i na ngi boro woyyaa (70) jindey kaa, woo banda ga, i na boŋey daŋ kokondayan ra k'i sanba Žehu se Žizireyel.

⁸ Dontokaw foo kaa Žehu do ka alhabar daŋ a ra kaŋ ngi kate kokoyoo izey boŋey. Žehu nee: «W'i tee kanandi hinka k'i naŋ koyraa mipoo ga hala suba subbaahi.»

⁹ Suba subbaahoo ra, Žehu fatta kate ka kay jamaa kul jine ka nee: «War ga henan hayaa woo ra. Cimi no, agay ka hawandifutay war kokoyoo ga k'a wii. Amma borey wey kul, may k'i kar k'i wii?

¹⁰ Woo ga, war ma bay kan šenni kul kan Abadantaa n'a har Akab hugoo ga si goro a mana tee. Šennoo kan Abadantaa n'a har nda nga tamoo Ilyasu minoo, nga no a n'a tee.»

¹¹ Akab hugoo borey cindey kan goo Žizireyel, Žehu n'i kul wii. A na mo nga boro beerey, nda nga boro maaney, nda nga sargari juwalkey kul wii, hala nongu kan ra a mana ba boro foo nan.

*Žehu na Akaziya borey wii
(Taarikey 2to 22.8)*

¹² Woo banda ga, Žehu tun ka koy Samari koyraa ra. A goo fondaa ra, kan a too Bet-Eked-Kurkey-Wanoo,

¹³ a dii Žuda kokoyoo Akaziya boroyan no din. A n'i hãa ka nee: «War ti mayyan?» I zaabi ka nee: «Ir man'ti kala Akaziya boroyan, ir mma doo ka koy kokoyoo iz'arey nda kokoy woyoo iz'arey foo.»

¹⁴ Žehu nee nga borey se: «W'i dii i ga huna.» I n'i dii i ga huna ka koy jindey kaa Bet-Eked dayoo jere. I man'ti kala aru woytaaci cindi hinka (42). Žehu mana boro kul nan.

Žehu na Žonadab kubay

¹⁵ Woo banda ga, Žehu hun no din, a koy sawa nda Rekab iz'aroo Žonadab, nga mo kaa k'a kubay. Žehu n'a foo, a n'a hãa ka nee: «Ni binoo ga henan ya ne sanda takaa kan nda ay binoo ga henan ma ne wala?» Žonadab nee: «Nga no, ay binoo ga henan ma ne.» Žehu nee: «Nda ni binoo ga henan ya ne, ni kaboo dan ay kaboo ra.»

Žonadab na nga kaboo dan kaboo ra. Žehu n'a žigandi nga bande nga bari torkaa ra

¹⁶ ka nee a se: «Ir ma koy, n'ga kaa ka dii hala nongu kan ga ay ga baa Abadantaa.» A n'a ka koy nga bande torkaa ra.

¹⁷ Waatoo kan i too Samari koyraa ra, Akab borey cindey kan cindi Samari, Žehu n'i kul wii ka sawa nda šennoo kan Abadantaa n'a har Ilyasu se.

Žehu na borey kan ga tooroo gana kan se i ga nee Bal wii

¹⁸ Woo banda ga, Žehu na jamaa kul marga ka nee i se: «Akab na tooroo kan ti Bal gana kayna, amma agay, Žehu, ay g'a gana gumo.

¹⁹ Sohō wa ciya Bal annabey kul se i ma kaa ne ay do, nda nga ganakey kul, nda nga sargari juwalkey kul, boro kul masi kuma, zama sargari beeri no ay ga y'a kaa Bal se. Bora kulan kuma hundoo si cindi a ra.» Žehu mma goo ma carmay tee hala nga ma duu ka Bal ganakey wii.

²⁰ A nee borey se: «Wa borey cee i ma margari kayante tee Bal maano ga.» I na borey cee.

²¹ Žehu na dontokawyan sanba Izirayel gandaa kul ra. Boro kul kan ti Bal ganakaw, i kul kaa, ba boro foo mana cindi kan mana kaa. I kaa ka huru Bal tooru hugoo ra, hugoo too met, k'a dii za bon faa ga hala bon faa ga.

²² Bora kan ti Bal ganakey bankaarawey jinebora, Žehu nee a se: «Borey kul kan ga Bal gana noo darbay.» Bora kate darbay i se.

²³ Žehu koy Bal tooru hugoo ra, nga nda Rekab iz'aroo Žonadab. A nee Bal ganakey se: «Wa naanay ka bay kan war hinne nda cere no, boro kul masi bara war ra ne kan ga Abadantaa gana, Bal ganakawyan hinne no.»

²⁴ Woo banda ga, i huru sargari kaadogoo ra ka sargari kukuranteyan nda sargari tanayan kaa. Žehu na aru woyyaaha (80) dan taray ka nee i se: «Borey wey kan ay n'i dan war kabey ra, boro kan ga affoo zuru, bora hundo ga huru dogoo ra.»

²⁵ Waatoo kan i na sargari kukurantey kaa ka ben, Žehu nee lakkalkey nda sooje jalakoyney se: «Wa huru k'i kar k'i wii, ba boro foo masi hun a ra.» I huru k'i wii nda takuba. Lakkalkey nda sooje jalakoyney na ngi bukawey warra taray. Woo banda ga, i huru Bal hugoo kuneheroo ra.

²⁶ I na tondi toorey kan kayandi fattandi Bal hugoo ra k'i warra nuune ra.

²⁷ Tondoo kan ga Bal biyoo goo, i n'a kayri, i na nga hugoo mo kayri k'a tee salanga hala hõ.

²⁸ Takaa woo nda Žehu na Bal ganayanoo benandi Izirayel gandaa ra.

Žehu waati kokorantaa

²⁹ Woo kul, zunubey kan ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel borey dan, Žehu mana fay nda zunubey din. A mana fay nda ka wura tooru yagawey gana kan goo Betel nda Dan koyrawey ra.

³⁰ Abadantaa nee Žehu se: «N'na haya tee kan ga henan ay jine, n'n'a tee ka boori, hayaa kan

ay baa a ma duu Akab hugoo borey, n'n'a tee mo, woo se ni iz'arey ga goro Izirayel kokoytaraa ra hala alwadda taacantoo ga.»

³¹ Amma woo kul, Žehu mana Abadantaa, Izirayel Koyoo ašariyaa dii nda nga binoo kul. A mana fay nda zunubey kaŋ ra Žeroboham na Izirayel borey kaŋandi.

³² Alwaatoo woo no, Abadantaa šintin ka Izirayel gandaa nonguyan noo nga iberey se. Hazayel na Izirayel borey kar nongoo kul here ngi gandaa ra.

³³ A na Žurden isaa waynahunay here kaboo dii, za Aroyer koyraa kaŋ goo Arnon haroo minoo ga, maanaa Galad gandaa kul nda Bašan gandaa kaŋ ra Gad borey, nda Ruben borey, nda Manase borey goo.

³⁴ Žehu teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, nda nga wongaaritaraa kul, i hantumandi Izirayel kokoyey taarikey citaaboo ra.

³⁵ Žehu koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura Samari koyraa ra. Nga iz'aroo Žowakaz tee kokoy dogoo ra.

³⁶ Waatoo kaŋ Žehu n'a tee Izirayel kokoytaraa ra Samari koyraa ra man'ti kala jiiri waranka cindi yaaha (28).

11

*Atali na kokoytaraa kom
(Taarikey 2to 22.10-12)*

¹ Akaziya paa Atali dii kan nga iz'aroo Akaziya buu, woo se a kayandi ka kokoyoo hayrey cindey kul wii.

² Amma waatoo kan i ga kokoyoo hayrey wii, kokoyoo Žoram ize woyoo Yehošeba kan ti Akaziya woymaa na Akaziya iz'aroo Žowas zaa k'a kaa nga armey ra. A koy a tugu Abadantaa hugoo kanihugoo ra, nga nda woyoo kan n'a biiri. Takaa woo nda i n'a tugu k'a kaa Atali ra, woo ra a mana wiyyandi.

³ A cindi a ga tugu jiiri iddu, nga nda Yehošeba Abadantaa hugoo ra, ka gar Atali goo ma gandaa laama.

*Žowas tee kokoy
(Taarikey 2to 23.1-21)*

⁴ Woo banda ga, jiiri iyyantoo ra, Kari borey lakkalkey jineborey kan goo aru zangu-zangu (100) jine nda lakkalkey, sargari juwalkaa Yoyada n'i cee ka koy nda ey Abadantaa hugoo ra. A na amaana dan nga nda ey game ka nee i se kan i ma žee nga se ne Abadantaa hugoo ra. Woo banda ga, a na kokoyoo iz'aroo cebe i se.

⁵ A nee i se: «Hayaa ne kan war ga kaa k'a tee: Hunanzamzaaroo hane, nda war na war goyoo šintin, war kondaa borey zamna hinza affoo ma kokoyoo hugoo lakkal,

⁶ kondaa borey zamna hinza hinkantoo ga koyraa mijoo kan se i ga nee Sur lakkal, ihinzantoo ga cindi lakkalkey dumawey ga ka nongoo din mijoo lakkal. Konday hinzaa woo no ma kokoy hugoo lakkal ka hun cere cire.

⁷ Konday hinkaa kanj cindi kanjan si goy hunanzamzaaroo hane, ngi no ma Abadantaa hugoo lakkal kanj ra kokoyoo goo.

⁸ War ma kokoyoo kuubi nongoo kul here, boro foo kul nga wongu jinawey ma bara kaboo ra. Boro kul kanj nee kanj nga ga too war do ma wiiyandi. Nongu kul kanj ra kokoyoo koy, war ma hanga a bande.»

⁹ Wongu-ize zangu-zangu (100) jineborey na hayaa tee nda takaa kanj nda sargari juwalkaa Yoyada n'a har i se. Boro foo kul na nga borey zaa, wey kanj ga goy hunanzamzaaroo hane nda wey kanj ga zunbu hunanzamzaaroo hane, i koy sargari juwalkaa Yoyada do.

¹⁰ Sargari juwalkaa na lakkalkaw zangu-zangu (100) jineborey noo kokoyoo Dawda yaajey nda korawey kanj goo Abadantaa hugoo ra.

¹¹ Lakkalkey kul kay, ngi wongu jinawey goo kabey ra Abadantaa hugoo kabe gumaa here ka koy hala iwaawaa here, sargari tonadogoo nda Abadantaa hugoo here ka kokoyoo kuubi k'a bere.

¹² Yoyada na kokoyoo iz'aroo ka koy taray ka kokoy fuulaa danj bonoo ra, k'a noo seedetaraa tiiraa. I n'a yon k'a tee kokoy. Borey kobi-kobi ka kaati ka nee: «Kokoyoo kaboo ma gay a ra!»

¹³ Kanj Atali ga maa lakkalkey nda jamaa kaatoo, a koy jamaa do Abadantaa hugoo ra.

¹⁴ A goo ma guna kanj a ga dii kokoyoo goo ma kay Abadantaa hugoo tintimoo ga ka sawa nda alaadaa. Sooje bonkoyney nda laati beeri karkey goo kokoyoo jere. Gandaa jamaa kul ga jaali. Laati beeri karkey ga laatey kar. Kanj Atali dii

woo, a na nga darbawey kottu ka kaati, a nee:
«Zanbayan ti woo, zanbayan ti woo.»

¹⁵ Sargari juwalkaa Yoyada na wongu-ize zangu-zangu (100) jineborey kan goo wongu-ize jamaa jine yaamar ka nee i se: «W'a dii k'a fattandi taray Abadantaa hugoo ra, borey game, boro kan hanga a, war m'a wii nda takuba.» Sargari juwalkaa nka nee kan a masi wiiyandi Abadantaa hugoo ra.

¹⁶ I n'a dii, i n'a ka koy kokoyoo hugoo ra nda fondaa kan baryey g'a zaa, i n'a wii no din.

¹⁷ Sargari juwalkaa Yoyada na amaana dan Abadantaa, nda kokoyoo, nda jamaa game hala i ma tee Abadantaa jamaa. A yee koyne ka amaana dan kokoyoo nda jamaa game.

¹⁸ Gandaa borey kul koy huru Bal tooru hugoo ra k'a kayri. I na sargari tonadogey, nda assu-urawey kayri-kayri hala i ben, i na Bal sargari juwalkaa kan ti Mattan wii sargari tonadogey kan kayri jere. Sargari juwalkaa Yoyada na boroyan dan i ma Abadantaa hugoo lakkal.

¹⁹ Woo banda ga, a na wongu-ize jineborey kan goo wongu-ize zangu-zangu (100) jine, nda Kari borey, nda lakkalkey cindey, nda gandaa borey kul zaa. I na kokoyoo ka hun Abadantaa hugoo ra ka bisa nda lakkalkey hugoo mipoo, ka koy nda a kokoy hugoo ra. Waatoo kan i too no din, a goro kokoy gorodogoo ra.

²⁰ Gandaa borey kul yafarhã, koyraa lakkalkanay. Haya kan ti Atali, i n'a wii nda takuba kokoyoo hugoo ra.

12

Waatoo kan Žowas ga Žuda laama (Taarikey 2to 24.1–3)

¹ Jiiri iyye bara Žowas se waatoo kan a ga huru kokoytaraa ra.

² A mana goro fuulaa ra kala kokoyoo Žehu laamaa jiiri iyyantoo ra. A na jiiri woytaaci (40) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maapoo ti Sibiya, a si hun kala Ber-Šeba koyraa ra.

³ Žowas na haya tee kan ga henan Abadantaa jine nga hunaroo kul ra, zama sargari juwalkaa Yoyada mm'a cawandi.

⁴ Amma woo kul, a mana tooru ganadogey derandi. Jamaa ga koy a ga ka sargariyan kaa, ka dugu dullandi tooru ganadogey ra.

Žowas na Abadantaa hugoo hanse (Taarikey 2to 24.4–14)

⁵ Han foo Žowas nee sargari juwalkey se: «Nzorfu kaaraa kul kan borey ga kate a Abadantaa hugoo ra sanda hayey kan danjandi jere ga Abadantaa se kan ti: nzorfoo kan ga day ka bar, nda nzorfoo kan na boro sawal ka sawa nda nga hayoo, nda nzorfoo kul kan borey ga kate a nda ngi bon Abadantaa hugoo ra,

⁶ sargari juwalkey m'i dii, boro foo kul ma nga heroo borey wanoo dii. Nongu kul kan waaru Abadantaa hugoo ra, i m'a hanse nda a.»

⁷ Amma Žowas laamaa jiiri waranka cindi hinzantoo (23to) ra, sargari juwalkey mana hugoo waarey hanse.

⁸ Kokoyoo Žowas na sargari juwalkaa Yoyada nda sargari juwalkey jerey cee ka nee i se: «Macin se war mana Abadantaa hugoo nongey kan waaru hanse? Sohõ nzorfoo kan war g'a dii war borey ga, war masi yee k'a dii war boŋ se, amma war mm'a dan hugoo waarey hanseyanoo ra.»

⁹ Sargari juwalkey yadda kan ngi si yee ka nzorfu dii jamaa ga, ngi si yee ka huga nda hugoo waarey hanseyanoo.

¹⁰ Sargari juwalkaa Yoyada na ceesu foo zaa, a na fun kaa a ra k'a jisi sargari tonadogoo jere, kabe gumaa here, nda boro ga huru Abadantaa hugoo ra. Sargari juwalkey kan ga hugoo jindoo lakkal ga nzorfoo kul kan borey ga kate a Abadantaa hugoo do dan ceesoo ra.

¹¹ Nda i dii kan nzorfu boobo huru ceesoo ra, kokoyoo hantumkaa ga kaa, nga nda sargari juwalkaw beeroo, i ga nzorfoo kan katandi Abadantaa hugoo do kabu k'a dan saakey ra.

¹² Woo banda ga, i ga nzorfoo kan kabandi noo Abadantaa hugoo goyey jineborey se. I ga Abadantaa hugoo goykawyan kan ti bundu goykey, nda cinakey bana nda a,

¹³ nda albannawey, nda tondi hoykey. I ga bundu mo day nda a, nda tondi hoyante kan ga Abadantaa hugoo waarey hanse, nda haya kul kan ga hima ka dayandi ka hugoo hanse.

¹⁴ Amma nzorfoo kan ga katandi Abadantaa hugoo ra, nzorfoo din si tee haya kan ga taasa

beeri, wala huryaw, wala kusu, wala laati beeri, wala mo a ma tee wura wala nzorfu jinay kul kan no hanse Abadantaa hugoo se.

¹⁵ I mma nzorfu kaaraa din kul noo goyey jineborey se hala i m'a ka Abadantaa hugoo hanse.

¹⁶ Borey kan se i ga nzorfoo noo hala i ma goykey bana, i si hãandi nda haya kan ra nzorfoo huru, zama i mma goy nda laadirtaray.

¹⁷ Amma nzorfoo kan nondi toope sargari nda zunubu sargari se si huru Abadantaa hugoo nooroo jisidogoo ra. Nzorfoo din man'ti kala sargari juwalkey wane.

*Žowas laamaa benantaa
(Taarikey 2to 24.23-27)*

¹⁸ Waatoo woo ra, Siiri gandaa kokoyoo kan ti Hazayel koy Gat koyraa wongu k'a dii. Woo banda ga, a baa nga ma žigi Žerizalem k'a tangam.

¹⁹ Hayey kul kan danandi jere ga Abadantaa se kan nga hayragey kanyan ti Žuda kokoyey Žozafat, nda Žoram, nda Akaziya, nda Žuda kokoyoo Žowas n'i dan jere ga Irkoy se nda nga bon hayey kan danandi jere ga Abadantaa se, nda wuragoo kul kan goo Abadantaa hugoo alman jisidogoo ra nda kokoyoo hugoo ra, Žowas n'i kuuna k'i sanba Siiri kokoyoo Hazayel se. Woo ga, Hazayel mooru Žerizalem.

²⁰ Žowas teegoyey cindey, hayey kul kan a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²¹ Han foo nga borey tun a se k'a zanba, i marga k'a kar k'a wii Bet-Milo, fondaa ga kan ga doo ka koy Silla here.

²² Nga borey kan ti Šimeyat iz'aroo Yozabad, nda Šomer iz'aroo Yehozabad, ngi k'a kar k'a wii. I n'a sutura nga baabey jere Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Amasiya tee kokoy dogoo ra.

13

Waatoo kan Žowakaz ga Izirayel laama

¹ Žuda kokoyoo Žowas kan ti Akaziya iz'aroo, nga laamaa jiiri waranka cindi hinzantoo (23to) ra, Žehu iz'aroo Žowakaz tee Izirayel se kokoy, a si goro kala Samari koyraa ra. Jiiri woy cindi iyye (17) no a n'a tee a ga laama.

² A na goy futu tee Abadantaa jine. Zunuboo kan Nebat iz'aroo Žeroboham n'a tee ka Izirayel borey kanandi zunubu ra, fondaa din da no Žowas n'a gana, a mana fay nda zunuboo din.

³ Woo ga, Abadantaa futu Izirayel borey ga. A n'i dan Siiri gandaa kokoyoo Hazayel kaboo ra, nda Hazayel iz'aroo Ben-Hadad kaboo ra, kokoyey wey waatoo kul ra.

⁴ Žowakaz na Abadantaa suurandi ka binoo yaynandi. Abadantaa na hanajer a se, zama a dii takaa kan nda Siiri kokoyoo ga Izirayel borey zarabi.

⁵ Woo ga, Abadantaa na Izirayel borey noo boro kan n'i kaa Siiri borey kabey ra. Woo ga, Izirayel borey goro ngi hukkumey ra sanda cee jinaa takaa.

⁶ Amma woo kul, Izirayel borey mana fay nda zunuboo kaŋ ra Žeroboham nda nga hugoo borey n'i kaŋandi. I hanga fondaa din da. Ba bundu tooroo kaŋ se i ga nee Ašera goo nga sinjiyanoo ga Samari.

⁷ Boro kul mana cindi Žowakaz wongu-izey ra kala bari kaarukaw woyguu (50), nda bari torka woy (10), nda wongu-ize cee dirakaw zenber woy (10.000), zama Siiri kokoyoo nka Žowakaz wongu-ize jamaa cindoo kul wii, a n'i tee ni mma ma nee labutaasi kaŋ ga boro ga dira.

⁸ Žowakaz teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, nda nga asajataraa, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

⁹ Žowakaz koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura Samari koyraa ra. Nga iz'aroo Žowas tee kokoy dogoo ra.

Waatoŋ kaŋ Žowas ga Izirayel laama

¹⁰ Žuda kokoyoo Žowas laamaa jiiri waranza cindi iyyantoo (37to) ra, Žowakaz iz'aroo Žowas tee Izirayel se kokoy, a si goro kala Samari koyraa ra. A laama jiiri woy cindi iddu (16).

¹¹ A na goy futu tee Abadantaa jine. Zunuboo kul kaŋ Nebat iz'aroo Žeroboham n'a tee ka Izirayel borey kaŋandi zunuboo din ra, a mana fay nda zunuboo din, fondaa din da no a n'a gana.

¹² Žowas teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, nda nga asajataraa, nda takaa kaŋ nda a

na Žuda kokoyoo Amasiya wongu, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

¹³ Žowas koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura Samari koyraa ra, Izirayel kokoyey cindey jere. Žeroboham goro nga kokoy gorodogoo ra.

Alyasu bayrandi kanj Izirayel borey ga Siiri borey wongu ka hin ey

¹⁴ Waatoo kanj wircoo kanj ra Alyasu si fatta duu a, Izirayel kokoyoo doo ka koy a guna, a gunguma a ga ka hēe, a kaati ka nee: «Ay baabaa, ay baabaa, ni kanj a ga hima ni ti Izirayel bari torkawey nda nga bari kaarukey.»

¹⁵ Alyasu nee a se: «Koy biraw nda biraw-izeyan ceeci kate.» A koy biraw nda biraw-izeyan ceeci kate a se.

¹⁶ Alyasu nee Izirayel kokoyoo se koyne: «Biraa cendi!» Waatoo kanj kokoyoo na biraa cendi, Alyasu na nga kabey kanandi kokoyoo kabey ga,

¹⁷ a nee a se: «Funeetaraa kanj goo waynahunay here feeri.» A n'a feeri. Alyasu nee a se: «A kar.» A n'a kar. Alyasu nee: «Woo ti biraw-izoo kanj ga Abadantaa zaameyanoo cebe, biraw-izoo no kanj ga kaa ka Siiri borey kar. N'ga Siiri borey kar Afek koyraa ra k'i halaci.»

¹⁸ Alyasu yee koyne ka nee Izirayel kokoyoo se: «Biraw-izey cindey zaa.» A n'i zaa. Alyasu nee a se: «Laboo kar.» Kokoyoo na laboo kar cee hinza, a kay.

¹⁹ Irkoy boraa futu a ga. A nee a se: «Ni nka hima ka kara cee guu wala iddu, woo ra n'ga hin Siiri borey k'i halaci hala i ma ben. Amma sohō, n'si hin ey kala cee hinza hinne.»

²⁰ Alyasu buu, i n'a sutura. Jiiri tajoo ra, Mowab gandaa boroyan kan ga koma kaa ka kan Izirayel gandaa ga.

²¹ Han foo boroyan goo ma bukaw sutura kan komakaw jamaa kan ga kan Izirayel ga ne ma kaa. Kan borey dii ey kul, i na bukaa warra saaraa ra kan ra Alyasu bukaa goo ka zuru. Bukaa tuku Alyasu birey ga, bukaa hundoo yee kate a ra, a tun ka kay nga bon ga.

Žowakaz hin Siiri borey

²² Siiri kokoyoo Hazayel na Izirayel borey zarabi gumo kokoyoo Žowakaz waatoo kul ra.

²³ Amma Abadantaa hinna i ga, a tamalla i se, a jeli i ga nga amaanaa kan goo nga, nda Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba game maaganda. A mana baa nga m'i halaci, a man'i moorandi nga hala waatoo woo.

²⁴ Waatoo kan Siiri kokoyoo Hazayel buu, nga iz'aroo Ben-Hadad tee kokoy dogoo ra.

²⁵ Koyrawey kan Hazayel n'i taa Žowas baabaa Žowakaz kone wongu ra, Žowas na koyrawey din kul taa Hazayel iz'aroo Ben-Hadad kone. Žowas n'a wongu ka hin a hala cee hinza ka yee ka Izirayel koyrawey taa.

14

*Waatoo kan Amasiya ga Žuda laama
(Taarikey 2to 25.1-4, 11-12, 17-28; 26.1-2)*

¹ Žowakaz iz'aroo Žowas laamaa jiiri hinkan-too ra Izirayel boŋ, Žowas iz'aroo Amasiya tee Žuda gandaa se kokoy.

² Jiiri waranka cindi guu (25) bara a se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri waranka cindi yagga (29) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Naŋoo maapoo ti Yoyadaŋ, Žerizalem wane nda a.

³ A na haya tee kaŋ ga henan Abadantaa jine, amma a man'a tee ka too nga hayragoo Dawda takaa. Takaa hunday kaŋ nga baabaa Žowas n'a tee no a n'a tee.

⁴ Amma woo kul, a mana tooru ganadogey derandi. Jamaa ga koy a ga ka sargariyaŋ kaa, ka dugu dullandi tooru ganadogey ra.

⁵ Waatoo kaŋ Amasiya kokoytaraa duu gaabi, nga borey kaŋ na nga baabaa, kokoyoo Žowas kar k'a wii, a n'i kar k'i wii.

⁶ Amma a mana nga baabaa wiiskey izey wii, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Musa ašariyaa tiiraa ra kaŋ ra Abadantaa na yaamar noo ka nee: «Baaba si wiiyandi ize maaganda se, ize si wiiyandi baaba maaganda se. Boro foo kul ga wiiyandi nga boŋ zunuboo maaganda se.»*

⁷ Kokoyoo Amasiya na Edom borey aru zenber woy (10.000) kar k'i wii Ciiroo gooroo ra. Won-goo woo waatoo ra, a na Sela koyraa dii, a na maapoo bere k'a tee Yoktel. Maapoo woo nda a ga ciyandi hala hõ.

* 14:6 14.6 Alhukumoo 24.16.

*Izirayel kokoyoo Žowas hin Amasiya
(Taarikey 2to 25.17–24)*

⁸ Woo ga, Amasiya na dontokawyaŋ sanba Izirayel kokoyoo Žowas do kaŋ ti Žowakaz iz'aroo, Žehu haamaa ka nee a se kaŋ ngi ma cere kubay ka wongu.

⁹ Izirayel kokoyoo Žowas donto ka Žuda kokoyoo zaabi ka nee a se: «Han foo, Libaŋ gandaa karjipaŋoo daŋ kaŋ i ma nee Libaŋ sedere tuuroo se kaŋ a ma nga ize woyoo noo hiiŋay nga iz'aroo se. Amma Libaŋ gandaa ganjihooga kaŋ ga bisa na karjipaŋoo taama-taama.»

¹⁰ Žowas nee koyne: «Cimi no, ni ka hin Edom borey, woo se n'ga bolsay. Cindi nda ni beeraa, ma goro ni do. Macin se n'ga huru bone jine? N'ga kaŋ, de mo Žuda kul ga kaŋ ni bande.»

¹¹ Amma Amasiya mana haŋajer. Woo ga, Izirayel kokoyoo Žowas koy tangam, nga nda Žuda kokoyoo Amasiya na cere kubay Bet-Šemeš koyraa ra kaŋ ti Žuda gandaa wane.

¹² Izirayel borey na Žuda borey wongu ka hin ey. Žuda borey, affoo kul zuru ka koy nga hugoo do.

¹³ Izirayel kokoyoo Žowas na Žuda kokoyoo Amasiya dii Bet-Šemeš. Amasiya man'ti kala Akaziya iz'aroo Žowas iz'aroo. Woo banda ga, a koy Žerizalem ka koyraa cetaa kayri k'a dii za Efrayim huru mipoo ga ka koy hala koyraa mipoo kaŋ se i ga nee Kanjoo mipoo. Nongoo kaŋ

a n'a fun cetaa ra kuuroo man'ti kala kabedaaru zangu taaci (400).

¹⁴ A na wuragoo, nda nzorfu kaaraa kul, nda jinawey kul zaa kan goo Abadantaa hugoo nda kokoyoo hugoo alman jisidogoo ra. A na boroyan mo dii, woo banda ga, a willi Samari koyraa ra.

Amasiya laamaa benantaa
(Taarikey 2to 25.25-28)

¹⁵ Žowas teegoyey cindey, hayey kan a n'i tee, nda nga wongaaritaraa, nda wongoo kan a n'a tee Žuda kokoyoo Amasiya bande, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

¹⁶ Žowas koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura Samari, Izirayel kokoyey jere. Nga iz'aroo Žeroboham tee kokoy dogoo ra.

¹⁷ Žowas iz'aroo Amasiya, Žuda kokoyoo na jiiri woy cindi guu (15) tee Žowakaz iz'aroo Žowas, Izirayel kokoyoo buuroo banda ga.

¹⁸ Amasiya teegoyey cindey hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

¹⁹ Žerizalem ra, boroyan hawandifutay Amasiya ga. A zuru ka koy Lakiš koyraa ra, amma i na boroyan sanba k'a gaarandi hala Lakiš, i n'a wii no din.

²⁰ I na nga bukaa zaa kate bariyan ga, i n'a sutura Žerizalem nga hayragey jere Dawda koyraa ra.

²¹ Žuda borey kul na Azariya[†] kaŋ goo nda jiiri woy cindi iddu (16) zaa k'a gorandi kokoytaraa ra nga baabaa Amasiya dogoo ra.

²² Nga no ka Elat koyraa cin taaga k'a yeeti Žuda gandaa se kokoyoo Amasiya buuroo banda ga.

Waatoo kaŋ Žeroboham 2to ga Izirayel laama

²³ Žowas iz'aroo Amasiya, Žuda kokoyoo laamaa jiiri woy cindi guwantoo (15to) ra, Žowas iz'aroo Žeroboham goro kokoytaraa ra Izirayel boŋ. A si goro kala Samari koyraa ra. Jiiri woytaaci cindi foo (41) no a n'a tee kokoytaraa ra.

²⁴ A na goy futu tee Abadantaa jine. Zunuboo kul kaŋ Nebat iz'aroo Žeroboham n'a tee ka Izirayel kaŋandi zunubu ra, a mana fay nda zunuboo din.

²⁵ Nongey kaŋ Izirayel iberey n'i taa Izirayel kone, nga no ka nongey dii k'i willi Izirayel se, k'a dii za Hamat koyraa mijoo ga hala Ganganoo gandaa teekoo[‡] do. Woo teendi ka sawa nda Abadantaa, Izirayel Koyoo ŝennoo kaŋ a n'a har nda nga tam annaboo Yunusa, Amitay iz'aroo kaŋ ti Gat-Hefer koyraa boro.

²⁶ Zama Abadantaa dii Izirayel borey bine-marayyan beeroo. Boro sii no koyne, tam sii no, borcin sii no ka Izirayel soolam.

²⁷ Ka gar Abadantaa mana kayandi kaŋ nga ga Izirayel maapoo tuusu k'a kaa laboo ga. Woo

[†] **14:21 14.21** Azariya da se i ga nee Oziyas, Taarikey 2to nda annabey citaabey ra. [‡] **14:25 14.25** Ganganoo gandaa teekoo, teeko Ciiri-ciirantaa no, Žozuwe 3.16.

maaganda se a na Žowas iz'aroo Žeroboham kaboo ka gandaa hallasi.

²⁸ Žeroboham teegoyey cindey, hayey kul kan a n'i tee, nda nga wongaaritaraa wongey ra, nda takaa kan nda a na Damas koyraa nda Hamat koyraa kan ti Žuda gandaa wane yeeti Izirayel gandaa se, hayey wey kul hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²⁹ Žeroboham koy nga hayragey kan ti Izirayel kokoyey cindey gar alaahara. Nga iz'aroo Zakariya tee kokoy dogoo ra.

15

*Waatoo kan Azariya ga Žuda laama
(Taarikey 2to 26.3-4, 21-23)*

¹ Izirayel kokoyoo Žeroboham laamaa jiiri waranka cindi iyyantoo (27to) ra, Amasiya iz'aroo Azariya tee Žuda gandaa se kokoy.

² Jiiri woy cindi iddu (16) bara a se waatoo kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woyguu cindi hinka (52) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maanoo ti Yekoliya, Žerizalem wane nda a.

³ A na haya tee kan ga henan Abadantaa jine, sanda takaa hunday kan nga baabaa Amasiya n'a tee.

⁴ Amma woo kul, a mana tooru ganadogey derandi. Jamaa koy a ga ka sargariyan kaa, ka dugu dullandi tooru ganadogey ra.

⁵ Abadantaa na jiray ka kokoyoo kar, a cindi a ga jiray hala nga buuroo ga. A cindi nga hinne jere ga hugu foo ra. Nga iz'aroo Yotam kan

ti kokoy hugoo alwakiiloo ka tee gandaa jamaa jineboraa.

⁶ Azariya teegoyey cindey, hayey kul kanj a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

⁷ Azariya koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura nga hayragey jere Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Yotam tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kanj Zakariya ga Izirayel laama

⁸ Žuda gandaa kokoyoo Azariya laamaa jiiri waranza cindi yaahantoo (38to) ra, Žeroboham iz'aroo Zakariya tee Izirayel se kokoy. A si goro kala Samari koyraa ra. Handu iddu no a n'a tee kokoytaraa ra.

⁹ A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda takaa kanj nga hayragey n'a tee. A mana fay nda zunuboo kanj ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel kanjandi.

¹⁰ Han foo, Yabeš iz'aroo Šalum hawandifutay Zakariya ga k'a kar k'a wii jamaa jine, woo banda ga, a tee kokoy dogoo ra.

¹¹ Zakariya teegoyey cindey hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

¹² Woo teendi ka sawa nda šennoo kanj Abadantaa n'a har Žehu se kanj a nee: «Ni iz'arey ga goro Izirayel kokoytaraa ra hala al-wadda taacantoo ga.» Woo da ka tee.

Waatoo kanj Šalum ga Izirayel laama

¹³ Yabeš iz'aroo Šalum tee Izirayel se kokoy, Žuda kokoyoo Oziyas laamaa jiiri waranza cindi

yaggantoo (39to) ra. A na handu foo tee kokoy-taraa ra, a si goro kala Samari koyraa ra.

¹⁴ Gadi iz'aroo Menahem hun Tirsa koyraa ra ka kaa Samari ka Yabeš iz'aroo Šalum kar Samari k'a wii, a tee kokoy dogoo ra.

¹⁵ Šalum teegoyey cindey, nda hawandifutaa kan a n'a tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

¹⁶ Waatoo kan Menahem huru kokoytaraa ra, a na Tifsa koyraa tangam, a na borey kul wii Tirsa nda Tifsa game. A na Tifsa tangam, zama i mana koyraa ganbey feeri a se. A na woyey kul kan ga tee alhaamidu gundey kottu.

Waatoo kan Menahem ga Izirayel laama

¹⁷ Žuda kokoyoo Azariya laamaa jiiri waranza cindi yaggantoo (39to) ra, Gadi iz'aroo Menahem tee Izirayel se kokoy. A na jiiri woy (10) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Samari koyraa ra.

¹⁸ A na goy futu tee Abadantaa jine. Nga hunaroo kul a mana fay nda zunuboo kan ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel kanandi.

¹⁹ Asiri kokoyoo Pul* kaa ka gandaa tangam. Menahem n'a noo nzorfu kaaray ton waranza (30) hala a ma nga faaba nga ma nga kokoytaraa noo gaabi.

²⁰ Menahem mana nzorfoo woo taa kala Izirayel almankoyney kul kone, a na nzorfu kaaray tamma bon woyguu (50) dii aru foo kul

* **15:19 15.19** Pul da se i ga nee *Tiglat-Pilneser*, Taarikey 1na 5.26ra nda *Tiglat-Pileser*, sorro 29to ra.

kone k'a noo Asiri kokoyoo se. Woo banda ga, Asiri kokoyoo willi, a mana cindi gandaa ra.

²¹ Menahem teegoyey cindey, hayey kul kan a n'i tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²² Menahem koy nga hayragey gar alaahara. Nga iz'aroo Pekahiya tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kan Pekahiya ga Izirayel laama

²³ Žuda kokoyoo Azariya laamaa jiiri woyguwantoo (50to) ra, Menahem iz'aroo Pekahiya tee Izirayel se kokoy. A si goro kala Samari koyraa ra. Jiiri hinka no a n'a tee kokoytaraa ra.

²⁴ A na goy futu tee Abadantaa jine, a mana fay nda zunuboo kan ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel kanandi.

²⁵ Remaliya iz'aroo Peka kan ti nga sooje jalakoyney affoo hawandifutay a ga. A koy kokoy hugoo ra Samari k'a wii nga, nda Argob, nda Ariye, woo gar Galad gandaa boro woyguu (50) goo a bande. Takaa woo nda a na Peka wii, a tee kokoy dogoo ra.

²⁶ Pekahiya teegoyey cindey, hayey kul kan a n'i tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

Waatoo kan Peka ga Izirayel laama

²⁷ Žuda kokoyoo Azariya laamaa jiiri woyguu cindi hinkantoo (52to) ra, Remaliya iz'aroo Peka tee Izirayel se kokoy. A si goro kala Samari koyraa ra. Jiiri waranka (20) no a n'a tee kokoytaraa ra.

²⁸ A na goy futu tee Abadantaa jine, a mana fay nda zunuboo kaŋ ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel kaŋandi.

²⁹ Izirayel kokoyoo Peka waatoo ra, Asiri gandaa kokoyoo Tiglat-Pileser kaa ka Iyoŋ koyraa, nda Abel-Bet-Maaka koyraa, nda Yanowa koyraa, nda Kedeš koyraa, nda Hasor koyraa, nda Galad nda Galile gandawey, nda Neftali gandaa kul dii. A na borey dii ka koy Asiri.

³⁰ Ela iz'aroo Oze hawandifutay Remaliya iz'aroo Peka ga k'a kar k'a wii. A tee kokoy dogoo ra. Woo mana teendi kala Oziyas iz'aroo Yotam laamaa jiiri warankantoo (20to) ra.

³¹ Peka teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

*Waatoo kaŋ Yotam ga Žuda laama
(Taarikey 2to 27.1-3, 7-9)*

³² Izirayel kokoyoo Remaliya iz'aroo Peka laamaa jiiri hinkantoo ra, Oziyas iz'aroo Yotam tee Žuda gandaa se kokoy.

³³ Jiiri waranka cindi guu (25) bara a se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi iddu (16) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Naŋoo maapoo ti Yeruša, Sadok ize woy no.

³⁴ A na haya tee kaŋ ga henan Abadantaa jine, sanda takaa hunday kaŋ nga baabaa Oziyas n'a tee.

³⁵ Amma woo kul, a mana tooru ganadogey derandi. Jamaa koy a ga ka sargariyaŋ kaa, ka

dugu dullandi tooru ganadogey ra. Yotam ka Abadantaa hugoo Beenehere mipoo cin.

³⁶ Yotam teegoyey cindey, hayey kul kan a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

³⁷ Waatoo woo, Abadantaa šintin ka Siiri kokoyoo Resin nda Remaliya iz'aroo Peka tumanandi i ma Žuda gandaa tangam.

³⁸ Yotam koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura nga baabaa Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Akaz tee kokoy dogoo ra.

16

Waatoo kan Akaz ga Žuda laama (Taarikey 2to 28.1-27)

¹ Remaliya iz'aroo Peka laamaa jiiri woy cindi iyyantoo (17to) ra, Yotam iz'aroo Akaz tee Žuda gandaa se kokoy.

² Jiiri waranka (20) bara a se waatoo kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi iddu (16) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. A mana haya tee kan ga henan Abadantaa, nga Koyoo jine, a mana takaa tee kan nga hayragoo Dawda n'a tee.

³ A mana hanga kala Izirayel kokoyey, a na ba nga iz'aroo ton nuune ra k'a tee sargari, sanda almuhaley kan jamawey kan Abadantaa n'i gaaray Izirayel borey jine n'i tee ka bisa.

⁴ A ga sargariyan kaa, ka dugu dullandi toorey ganadogey ra, nda hondey boŋ, nda tuuri firzi kul cire.

⁵ Waatoo din Siiri kokoyoo Resin nda Izirayel kokoyoo Peka kan ti Remaliya iz'aroo žigi ka koy Žerizalem tangam. I na Akaz kuubi k'a bere k'a dan game, amma i mana hin ka hin a.

⁶ Alwaatoo woo ra, Siiri kokoyoo kan ti Resin na Elat koyraa dii k'a dan Siiri hinoo cire. A na Žuda borey gaaray k'i kaa Elat koyraa ra. Edom boroyan kaa ka goro Elat, i goo a ra hala hõ.

⁷ Akaz na dontokawyan sanba Asiri kokoyoo Tiglat-Pileser do ka nee a se: «Ay man'ti kala ni tamoo nda ni iz'aroo, kaa k'ay kaa Siiri kokoyoo kaboo ra nda Izirayel kokoyoo kaboo ra, kanyan kay ya ne k'ay tangam.»

⁸ Akaz na nzorfu kaaraa nda wuragoo kan goo Abadantaa hugoo ra nda kokoyoo hugoo alman jisidogoo ra zaa, a n'i sanba k'i tee gomni Asiri kokoyoo se.

⁹ Asiri kokoyoo yadda a se. Asiri kokoyoo koy Damas koyraa tangam, a n'a dii, a na koyraa borey dii ka koy nda ey Kir, de a na Resin wii.

¹⁰ Kokoyoo Akaz koy Damas ka Asiri kokoyoo Tiglat-Pileser kubay. Kan kokoyoo Akaz dii sargari tonadogoo kan goo Damas, a donto ka nga fasaloo nda nga nongey kul cina takaa har sargari juwalkaa Uriya se.

¹¹ Sargari juwalkaa Uriya na sargari tonadoo foo cin ka sawa nda fasaloo hunday kan kokoyoo Akaz n'a sanba ka hun Damas. Sargari juwalkaa Uriya n'a tee hala kokoyoo Akaz ga kaa ka hun Damas.

¹² Kokoyoo kaa ka hun Damas, a dii sargari tonadogoo, a kay a jine, a na sargari kaa a bonj.

¹³ A na nga sargari kukurantaa nda nga taasuu sargaroo dullandi a bon, a na nga sargari hari-haroo mun a ga, a na nga alaaŋiya teendi sargarey kuroo say-say sargari tonadogoo ga.

¹⁴ Haya kan ti sargari tonadogoo kan teendi nda alhan kan goo Abadantaa jine, a n'a kaa dogoo ra hugoo jinoo ra, sargari tonadoo taagaa nda Abadantaa hugoo game, a n'a dan sargari tonadoo taagaa jere hawsa here.

¹⁵ Kokoyoo Akaz na sargari juwalkaa Uriya noo yaamaroo woo ka nee: «Subbaahoo sargari kukurantaa, nda alaasaroo taasuu sargaroo ton sargari tonadoo beeroo, nda kokoyoo sargari kukurantaa, nda taasuu sargaroo, nda gandaa jamaa kul sargari kukurantaa nda nga taasuu sargarey nda nga sargari hari-harey, sargari kukurantey kuroo kul nda sargari tanawey kuroo kul say-say a ga. Haya kan ti sargari tonadogoo kan teendi nda alhan, ay ga huga* nda a.»

¹⁶ Sargari juwalkaa Uriya na hayaa kul tee nda takaa kan nda kokoyoo Akaz n'a yaamar.

¹⁷ Kokoyoo Akaz na Abadantaa hugoo alhan tafawey kayri kan bon torkawey goo kan ga hanfey ga jisa, a n'i kaa i bon. A na alhan hanfi beeroo kan maapoo ti «teekoo» zumandi ka hun hawey bon kanyan goo a cire, a n'a jisi nongu ra kan gandaheroo teendi nda tondi.

¹⁸ Asiri kokoyoo maaganda a na galliyaa kan cinandi Abadantaa hugoo ra kunehere kan maapoo ti hunanzamzaaroo kaa dogoo ra, nga

* **16:15 16.15** *huga*, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti *gunandi ka dii haya kan ga kaa ka tee*.

nda tarayhere mipoo kan nda kokoyoo ga huru.

¹⁹ Akaz teegoyey cindey, hayey kan a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²⁰ Akaz koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura nga hayragey jere Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Ezekiyas tee kokoy dogoo ra.

17

Waatoo kan Oze ga Izirayel laama; Samari koyraa diyanoo

¹ Žuda gandaa kokoyoo Akaz laamaa jiiri woy cindi hinkantoo (12to) ra, Ela iz'aroo Oze tee Izirayel se kokoy, a si goro kala Samari koyraa ra. A laama jiiri yagga.

² A na goy futu tee Abadantaa jine, amma a mana too Izirayel kokoyey kan kaa a jine.

³ Asiri kokoyoo kan ti Salmanasar koy Oze tangam, Oze huru nga hinoo cire, a ga alkaasi bana a se.

⁴ Amma Asiri kokoyoo kaa ka dii kan Oze mm'a hawandifutay nga ga. Oze nka dontokawyan sanba Misira kokoyoo kan ti So do. Koyne mo Oze mana yee ka jiiri kul alkaasoo bana Asiri kokoyoo se. Asiri kokoyoo na Oze dii k'a haw k'a dan kasa.

⁵ Woo banda ga, Asiri kokoyoo na gandaa kul dii, a too Samari jine, a n'a wanga k'a dan game jiiri hinza.

⁶ Oze laamaa jiiri yaggantoo ra, Asiri kokoyoo na Samari dii, ka Izirayel borey dii ka koy nda ey Asiri gandaa ra. A n'i gorandi Haala koyraa ra,

nda Habor isaa mipoo ga kanj goo Gozan laamaa ra, nda Med gandaa koyrawey ra.

Addaliloo kanj na Izirayel borey ka koy ganji

⁷ Hayey wey duu Izirayel borey, zama i nka zunubu tee Abadantaa se kanj ti ngi Koyoo kanj n'i fattandi Misira gandaa ra, k'i kaa Misira kokoyoo Firawuuna kaboo ra. I na koy tanayan gana.

⁸ Gandawey borey kanj Abadantaa n'i gaaray k'i kaa Izirayel borey jine, gandawey din alaadawey no i hanga ey nda alaadawey kanj Izirayel kokoyey n'i gorandi.

⁹ Izirayel borey na hayayan tee Abadantaa, ngi Koyoo ga tuguyan ra kanyan si hima ka teendi. I na tooru ganadooyan cin ngi koyrawey kul ra, k'a dii za soorohugu kukey kanj ra i ga kay ka lakkal hala koyrawey kanj kuubandi nda cete.

¹⁰ I na tondiyan nda Ašera bundu tooruyan kayandi k'i gana hondu kuku kul boŋ nda tuuri firzi kul cire.

¹¹ I na dugu dullandi tooru ganadogey kul ra sanda jamawey kanj Abadantaa n'i dii ka koy i jine. I na haya futuyan tee kanj na Abadantaa futandi.

¹² I na toorey gana ka gar kanj Abadantaa nka nee i se kanj i mas'a tee.

¹³ Abadantaa na annabey kul nda gunandikey kul ka kašeta Izirayel nda Žuda borey ga ka nee i se: «Wa bere ka hun war fondo laalawey bande, war m'ay yaamarey nda ay hantumey dii ka dira ašariyaa kul bande kanj ay n'a noo war hayragey se, kanj ay n'a noo ay tamey kanj ti annabey se i m'a har war se.»

¹⁴ Amma i mana hanajer. I bonšenday sanda ngi hayragey kan mana naanay Abadantaa, ngi Koyoo.

¹⁵ I na nga hantumey fur, i na amaanaa kan a n'a dan nga nda ngi hayragey game dunbu. Hoyrawey kan a n'i dan i se, i man'i dii. I hanga koyyan kan man'ti kala yaada, de mo ngi hundey tee yaada. I hanga gandawey kan g'i kuubi k'i bere bande, ka gar Abadantaa nee kan i masi hanga i bande.

¹⁶ I na Abadantaa, ngi Koyoo yaamarey kul nan. I na guuru mennandi k'a tee tooru yagaw hinka, i na Ašera bundu tooru kayandi, i ga sujudu beenaa hayey kul kan ti waynaa, nda handoo, nda handarawey se, i na tooroo kan se i ga nee Bal gana.

¹⁷ I na ngi iz'arey nda ngi ize woyey ton nuune ra k'i tee sargari, i na ngi bon noo gunandiyan se, i na ngi bon noo kotte se, i na ngi bon noo goy futu teeyan se Abadantaa jine kan n'a futandi.

¹⁸ Woo se Abadantaa hanse ka futu Izirayel ga, a n'i moorandi nga. Žuda alkabiilaa hinne ka cindi.

¹⁹ Amma Žuda borey mo mana Abadantaa, ngi Koyoo yaamarey dii. I mana hanga kala Izirayel borey alaadawey.

²⁰ Woo maaganda se Abadantaa na Izirayel dumoo kul fur, a n'i kaynandi k'i dan komakawyan kabey ra hala nongu kan ra a n'i gaaray k'i moorandi nga.

²¹ Waatoo kan a na Izirayel borey dunbu k'i kaa Dawda hugoo borey ra, Izirayel borey na

Nebat iz'aroo, Žeroboham tee kokoy, ka gar Žeroboham na Izirayel moorandi Abadantaa k'a kanandi zunubu beeri ra.

²² Zunubey kul kan Žeroboham n'i tee, Izirayel borey na ngi cine tee, i mana fay nda ey

²³ hala nongu kan ra Abadantaa na Izirayel moorandi nga, sanda takaa kan nda a n'a har nda nga tam annabey kul miphey. Abadantaa na Izirayel moorandi nga laboo, a n'i dii ka koy Asiri gandaa ra kan ra i cindi hala hō.

Samari borey assiloo

²⁴ Asiri kokoyoo dan ka kate Babilon koyraa boroyan, nda Kuta koyraa boroyan, nda Awa koyraa boroyan, nda Hamat koyraa boroyan, nda Sefarbayim koyraa boroyan. A n'i gorandi Samari gandaa koyrawey ra Izirayel borey dogey ra kan diyandi ka koy. I na Samari gandaa tee ngi mayray, i goro nga koyrawey ra.

²⁵ Waatoo kan i šintin ka goro nongey din ra, i si hunbur Abadantaa. Woo se Abadantaa na ganjihaylayan sanba i ga kanyan wiya i ra.

²⁶ I nee Asiri kokoyoo se: «Gandawey borey kan n'n'i zaa kate k'i gorandi Samari koyrawey ra si gandaa koyoo hantumey kan kayandi bay. A na ganjihaylayan sanba i ga kan n'i wii, zama i si gandaa koyoo hantumey kan kayandi bay.»

²⁷ Asiri kokoyoo na yaamaroo woo noo ka nee: «Wa sargari juwalkey kan war n'i dii ka koy no din affoo sanba no din a ma koy goro no din k'i cawandi gandaa koyoo hantumey kan kayandi.»

²⁸ Sargari juwalkey kan i n'i dii ka fatta Samari, ngi affoo kaa ka goro Betel koyraa ra k'i

cawandi takaa kan̄ nda boro ga hima ka hunbur Abadantaa.

²⁹ Amma dumi foo kul borey ga ngi boŋ koyey tee. I n'i dan̄ ngi tooru ganadogey hugey ra kan̄ Samari borey n'i cin. Dumi foo kul borey na woo tee koyrawey ra kan̄ ra i ga goro.

³⁰ Babilon̄ koyraa borey na Sukot-Benot tooru assuura tee, Kuta koyraa borey na Nergal tooru assuura tee, Hamat koyraa borey na Ašima tooru assuura tee,

³¹ Awit koyraa borey na Nibhaz tooru assuura nda Tartak tooru assuura tee, Sefarbayim koyraa borey ga ngi iz'arey warra nuune ra k'i tee sargari Adramelek nda Anamelek se kan̄yan̄ ti Sefarbayim koyey.

³² Woo kul, borey wey kul ga hunbur Abadantaa mo, i na boro dumi kul ngi ra tee sargari juwalkaw tooru ganadogey se kan̄ ga sargari kaa i se tooru ganadogey hugey ra.

³³ Woo ra i ga hunbur Abadantaa, amma i ga ngi boŋ koyey mo gana, ka sawa nda gandawey kan̄ ra i n'i dii ka koy alaadawey.

³⁴ Hala hō i goo alaada žeeney bande. I si hunbur Abadantaa nda cimi. I si ngi hantumey, nda ngi hantumey kan̄ kayandi, nda ašariyaa, nda yaamaroo dii kan̄ Abadantaa n'i dan̄ Yakuba hayroo se, boraa kan̄ a na maapoo dan̄ Izirayel.

³⁵ Abadantaa nka amaana dan̄ nga nda ey game, a n'i noo yaamaroo woo ka nee: «War masi hunbur koy tana, war masi sujudu i jine, war mas'i gana, war masi sargari kaa i se.

³⁶ Amma agay, Abadantaa no war ma hunbur agay, agay kan̄ na war fattandi Misira gandaa ra

nda ay hini beeroo nda kabe albarkante. Ay jine no war ma sujudu, agay se war ma sargariyan kaa.

³⁷ War ma gaabandi k'ay hantumey, nda ay hantumey kan kayandi, nda agay ašariyaa, nda yaamaroo kan ay n'i hantum war se ka dira waati kul, war masi hunbur koy tanayan.

³⁸ War masi dirpa amaanaa kan ay n'a dan agay nda war game, war masi hunbur koy tanayan.

³⁹ Amma agay, Abadantaa, war Koyoo no war ma hunbur a, agay no ma war kaa war iberey kul kabey ra.»*

⁴⁰ Amma i mana hanajer, i cindi i ga hanga ngi alaada žeeney bande.

⁴¹ Gandawey wey ga hunbur Abadantaa, woo kul, i ga ngi tooru assuurawey gana. Ngi izey nda ngi izey izey mo hala hõ ga takaa follokaa tee kan ngi hayragey n'a tee.

18

Waatoo kan Ezekiyaš ga Žuda laama (Taarikey 2to 29.1-2; 31.1)

¹ Izirayel kokoyoo Oze kan ti Ela iz'aroo laamaa jiiri hinzantoo ra, Akaz iz'aroo Ezekiyaš tee Žuda gandaa se kokoy.

² Jiiri waranka cindi guu (25) bara a se waatoo kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri waranka cindi yagga (29) tee kokoytaraa ra, a si goro kala

* **17:39 17.35-39** Fattaroo 20.3, 5; Alhukumoo 4.23; 5.22; 6.12, 14; Alkaaley 6.10; Samiyel 1na 7.3.

Žerizalem. Nanoo maapoo ti Abi, Zakariya ize woy no.

³ A na haya tee kan ga henan Abadantaa jine, sanda takaa hunday kan nga hayragoo Dawda n'a tee.

⁴ Nga no ka tooru ganadozey say, a na tondey kan i n'i kayandi k'i tee tooru kayri, a na bundu tooroo dunbu-dunbu kan se i ga nee Ašera. A na alhan gondoo kan Musa n'a tee kayri-kayri, zama hala ka kaa waatoo woo Izirayel borey ga dugu dullandi maapoo ga: i si nee a se kala Nekušan.

⁵ A na nga naanaa dan Abadantaa, Izirayel Koyoo ra ka bisa Žuda kokoyey kul kan kaa dumaa ga wala wey kan kaa a jine.

⁶ A hawa Abadantaa ga, a mana banda bere a se, a na yaamarey dii kan Abadantaa n'i har Musa se.

⁷ Abadantaa goo a bande. Goy kul kan a n'a tee ga boori a ga. A ture Asiri kokoyoo ga, a mana bonđum a se.

⁸ Nga no ka Filisti borey kar hala Gaaza nda nga laamaa ra, k'a dii za soorohugu kukey kan ga i kay ka lakkal hala koyrawey kan kuubandi nda cete.

*Samari koyraa diiyanoo hongandiyanoo
(17.3-7)*

⁹ Kokoyoo Ezekiyas laamaa jiiri taacantoo kan ga sawa nda Izirayel kokoyoo Ela iz'aroo Oze laamaa jiiri iyyantoo, Asiri kokoyoo Salmanasar koy Samari koyraa tangam k'a wanga k'a dan game.

¹⁰ Jiiri hinza banda ga, Ezekiya laamaa jiiri idduwantoo ra, Izirayel kokoyoo Oze laamaa jiiri yaggantoo ra Samari diyandi.

¹¹ Asiri kokoyoo ka Izirayel borey dii ka koy nda ey Asiri k'i gorandi Haala koyraa ra Habor isaa mipoo ga kan goo Gozan laamaa ra, nda Med gandaa koyrawey ra.

¹² Bonawey wey duu ey, zama i nka mana hanajer Abadantaa, ngi Koyoo se, i na nga amaanaa dunbu. Hayey kul kan Musa, Abadantaa tamoo n'i yaamar, i mana hanajer i se, i man'i ka goy.

Asiri kokoyoo Senakerib na Žuda gandaa wongu

(Ezayi 36.1; Taarikey 2to 32.1)

¹³ Kokoyoo Ezekiya laamaa jiiri woy cindi taacantoo (14to) ra, Asiri kokoyoo Senakerib na Žuda koyrawey kan kuubandi nda cete kul wongu, a n'i dii.

¹⁴ Žuda kokoyoo Ezekiya dan ka nee Asiri kokoyoo se kan goo Lakiš koyraa ra: «Ay na zunubu tee, mas'ay tangam koyne. Haya kul kan n'n'a kayandi y'a tee, ay g'a tee.» Woo ga, Asiri kokoyoo kayandi Žuda kokoyoo Ezekiya ma nzorfu kaaray ton yagga nda wura kilo zangu yagga (900) bana nga se.

¹⁵ Ezekiya na nzorfoo kul kan goo Abadantaa hugoo ra nda kokoy hugoo alman jisidogoo ra zaa k'i noo a se.

¹⁶ Alwaatoo woo ra, Ezekiya na ba wuragoo kan goo Abadantaa hugoo mipoo nda nga gan-

boo carawey ga kaa, maanaa kokoyoo Ezekiyas nk'i daabu nda wura, a n'i noo Asiri kokoyoo se.

*Senakerib na Žerizalem wanga k'a dan game
(Ezayi 36.2–22; Taarikey 2to 32.9–16)*

¹⁷ Asiri kokoyoo na nga wongu-izey jineboraa, nda nga goykaw beerey jineboraa, nda nga hugoo goykey jineboraa, nda wongu-ize jama beeri sanba ka hun Lakiš koyraa ra ka koy Žerizalem, kokoyoo Ezekiyas do. I žigi ka koy too Žerizalem. Waatoo kan i žigi ka koy too, i kay beenehere hari margadogoo gootaa do, šiinidankey kaloo fondaa ga.

¹⁸ I na kokoyoo cee. Hilkiya iz'aroo Eliyakim kan ti hugoo goykey jineboraa fatta ka kaa i do, nga, nda hantumkaa Šebna, nda Asaf iz'aroo Yowa kan goo kaddaasey gande.

¹⁹ Asiri kokoy hugoo goykey jineboraa nee i se: «War ma nee Ezekiyas se: <Kokoy beeroo ka šelan kan ti Asiri kokoyoo ka nee: “Naanay cine foo bara ma ne?»

²⁰ Hewoo de bande ni šelan, n'ga hongu kan ni goo nda wongu lakkal nda wongu gaabi? Sohō, may ra n'na ni naanaa dan kan se n'ga ture ay ga?

²¹ Misira gandaa ra n'na ni naanaa dan, kakaaru kayraa woo kan boro kul kan dibi a ga, a ga kaboo hay ka fatta. Woo no Misira kokoyoo, Firawuuna ga ti a borey kul se kan ga ngi naanaa dan a ra.”»

²² A ga hin ka tee war ma nee ya ne: <Abadan-
taa, ir Koyoo ra ir n'ir naanaa dan. Amma man'ti
nga nongey kan ra i g'a gana nda nga sargari

tonadogey no Ezekiyas n'i derandi ka nee Žuda
nda Žerizalem se kan i si hima ka sujudu kala
sargari tonadogoo woo hinne jine, Žerizalem ra.

²³ Sohō ma waafaku nda ay koyoo, Asiri
kokoyoo, ay ga ni noo bari zenber hinka (2.000)
hala de ni goo nda i kul se kaarukawyan.

²⁴ Taka foo nda n'ga hin ka goforner gaaray, ba
nda ay koyoo goykey kul ikaccaa no? Misira ga
n'ga felle haya kan ti torkawey nda ngi baryey.

²⁵ Koyne mo, n'ga hongu man'ti Abadantaa
ibaayoo no ya nongoo woo tangam k'a halaci
wala? Abadantaa ka nee ya ne kan ya koy
gandaa woo tangam k'a halaci.»»

²⁶ Hilkiya iz'aroo Eliyakim, nda Šebna, nda
Yowa nee Asiri kokoy hugoo goykey jineboraa se:
«Ir g'a wiri ni ga, ma šelan ir kan ti ni tamey se
Siiri šenni ra, zama ir ga maa a ra. Masi šelan ir
se nda Žuda šenni, zama jamaa kan goo koyraa
cetaa bon ga maa ir se.»

²⁷ Amma kokoy hugoo goykey jineboraa nee i
se: «Ay koyoo nk'ay sanba ya woo har ni koyoo
nda ni hinne se wala? N'ga hongu borey wey kan
ga goro cetaa ga, kan sanda war, i ga ngi wiroo
ŋaa, i ga ngi toošoo han sii a ra?»

²⁸ Woo banda ga, kokoy hugoo goykey jinebo-
raa tun nga bon ga, a na nga jindoo jer ka kaati
ka nee Žuda borey šenni ra: «Wa hanajer hayaa
kan kokoy beeroo n'a har, Asiri kokoyoo.

²⁹ A nee: «War masi nan Ezekiyas ma war
darga, a si hin ka war kaa ay kaboo ra.

³⁰ War masi nan Ezekiyas ma kate war ma war
naanaa dan Abadantaa ra, nda a nee war se kan

šikka sii Abadantaa ga war kaa kabe ra, koyraa woo si kaŋ Asiri kokoyoo kaboo ra.»

³¹ War masi haŋajer Ezekiyas se, zama Asiri kokoyoo nee: «Wa alaafiya tee ay bande, wa fatta ka war boŋ noo ya ne. Nda woo teendi, war affoo kul ga nga alaneb faaroo nda jeejaynaŋoo izey ŋaa, war affoo kul ga nga dayoo haroo haŋ,

³² hala waati kaŋ ay kaa ka war zaa ka koy nda war ganda ra kaŋ ga hima war gandaa, ganda kaŋ ra taasuu nda alaneb hari goo, ŋaayan nda alaneb faari ganda, zaytunaa jii nda yuu ganda. Woo ra war ga huna, war si buu.» Adiši war masi haŋajer Ezekiyas se kaŋ ga baa nga ma war derandi ka nee war se kaŋ Abadantaa ga war kaa kabe ra.

³³ Gandawey koyey ra, may ka hin ka nga gandaa kaa Asiri kokoyoo kaboo ra?

³⁴ Man Hamat nda Arpad koyey? Man Sefarbayim, nda Hena, nda Iba koyey? I hin ka Samari koyraa kaa ay kaboo ra wala?

³⁵ Adiši, gandawey koyey kul ra, may no ka hin ka ŋi gandaa kaa ay kaboo ra, hala Abadantaa ma hin ka Žerizalem kaa ay kaboo ra?»

³⁶ Jamaa dangay, i man'a zaabi nda baffoo, zama kokoyoo nk'i yaamar kaŋ i masi tuuru a se.

³⁷ Kokoy hugoo goykey jineboraa kaŋ ti Hilkiya iz'aroo Eliyakim, nda hantumkaa Šebna, nda boraa kaŋ goo kaddaasey gande kaŋ ti Asaf iz'aroo Yowa, bankaaray kottayan goo i ga, i koy Ezekiyas do, i na Asiri kokoy hugoo goykey jineboraa šennoo har a se.

19

*Kokoyoo Ezekiyas na annabi Ezayi lakkaloo
ceeci
(Ezayi 37.1-7)*

¹ Waatoo kan kokoyoo Ezekiyas maa šennoo kan i kate a, a na nga bankaarawey kottu, a na saaku kasa dan nga ga, a koy Abadantaa hugoo do.

² Nga hugoo goykey jineboraa kan ti Eliyakim, nda hantumkaa Šebna, nda sargari juwalkey boro beerey, a n'i sanba Amots iz'aroo, annabi Ezayi do, i na saaku kasa dan ngi ga.

³ I koy nee a se kan Ezekiyas nee: «Hō man'ti kala binemarayyan, nda zukandiyan, nda kaynandiyan zaari. A ga hima nda woyyan kan ga baa ka hay, amma i sii nda gaabi ka ngi izey dan aduppa ra.

⁴ A ga hin ka tee Abadantaa, ni Koyoo ma maa šenney kul kan Asiri kokoy goykey jineboraa n'i har kan nga koyoo Asiri kokoyoo n'a sanba ka Irkoy hunantaa wow. A ga hin ka tee Abadantaa, ni Koyoo m'a zukandi šenney kan Abadantaa, ni Koyoo maar'ey maaganda. Irkoy naaray wey kan cindi ir ra kan mana buu se.»

⁵ Kokoyoo Ezekiyas borey na dontaa too Ezayi do.

⁶ Ezayi nee i se: «Hayaa ne kan war ga koy a har war koyoo se: «Hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee: "Masi hunbur šenney kan ni maar'ey, wowey wey kan Asiri kokoyoo borey n'i har ya ne.

⁷ Kokoyoo ga kaa ka duu alhabar. Ay ga dan binoo ra a ma kayandi ka willi nga gandaa ra, no din ra, ay ga dan i m'a wii nda takuba."»

Asiri kokoyoo yee koyne ka Žerizalem hunburandi

(Ezayi 37.8-13; Taarikey 2to 32.1-7)

⁸ Asiri kokoy hugoo goykey jineboraa maa kan Asiri kokoyoo hun Lakiš koyraa ra ka koy Libna koyraa tangam, no din ra a koy a gar.

⁹ Woo banda ga, Asiri kokoyoo duu alhabar kan Ecopi kokoyoo kan ti Tirhaka goo ma soolu ka kaa ka nga tangam. Woo ga, a yee koyne ka dontokawyan sanba Ezekiyas do ka nee:

¹⁰ «Wa nee Žuda kokoyoo Ezekiyas se: «Ni Koyoo kan ra n'na ni naanaa dan masi ni darga ka nee kan Žerizalem si kan Asiri kokoyoo kaboo ra.

¹¹ Ni hunday maa hayey kan Asiri kokoyey n'i tee gandawey kul se, i nk'i halaci sōy. De nga no n'ga hongu kan n'ga hun a ra?

¹² Koyey kan gandawey g'i gana kan ay hayragey n'i halaci, koyey din hin k'i kaa kabe ra wala, Gozan, nda Kanan, nda Resef koyrawey, nda Eden koyraa borey kan goo Telasar koyraa ra?

¹³ Man Hamat koyraa kokoyoo, nda Arpad koyraa kokoyoo, nda Sefarbayim koyraa kokoyoo, nda Hena koyraa kokoyoo, nda Iba koyraa kokoyoo?»

Ezekiyas Irkoy ŋaarayyanoo

(Ezayi 37.14-20)

¹⁴ Ezekiyas na batagaa taa dontokey kone, a n'a caw, a koy Abadantaa hugoo ra. A n'a cebe Abadantaa se.

¹⁵ A kay Abadantaa jine k'a njaaray, a nee: «Abadantaa, Izirayel Koyoo kan ga goro al-malaykey kan se i ga nee šerib bon, ni hinne ti laboo laamawey kul Koyoo, ni ka beenaa nda laboo tee.

¹⁶ Abadantaa, ni hanjaa gaaru, ma maa ya ne! Abadantaa, ni moyey feeri, ma guna! Hanajer kokoyoo Senakerib šenney se kan a n'i sanba ka Irkoy hunantaa wow.

¹⁷ Cimi no, Abadantaa, kan Asiri kokoyey na jamawey nda ngi gandawey say.

¹⁸ De i na ngi koyey warra nuune ra, zama wey din man'ti koy, hayayan no kan kabe k'i tee, bunduyan nda tondiyen no, woo se i n'i derandi.

¹⁹ Sohō, Abadantaa, ir Koyoo, ay g'a wiri ni ga, m'ir hallasi Senakerib kaboo ra hala laboo kokoy laamawey kul ma bay kan ni hinne, Abadantaa ti Irkoy!»

Ezayi na Abadantaa zaaboo too
(Ezayi 37.21–35)

²⁰ Amots iz'aroo Ezayi dan ka nee Ezekiyas se: «Hayaa ne kan Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Ay maa hayaa kan n'n'a njaaray ay ga haya kan ti Asiri kokoyoo Senakerib misoo.

²¹ Hayaa ti woo kan Abadantaa n'a har a ga, Abadantaa nee:

“Woy-izoo kan ti Siyon koyraa ga ni kaynandi, a ga ni fude,

woy-izoo kaŋ ti Žerizalem ga ni haaru ka nga
boŋoo zinji-zinji.

²² May no ni donda? May no n'n'a wow?

May ga ni kaati? May no n'n'a guna nda
dondaceray?

Agay, Izirayel Koy Henanantaa se n'n'i tee!

²³ N'na ni dontokey sanba

ka agay, ni Koyoo wow.

Ni nee: 'Agay, Senakerib, ay žigi ay bari torkaa
boŋ k'a zurandi,

ay žigi tondi hondey boŋ ka koy hala Libaŋ
gandaa gundoo ra,

ka nga sedere bundu kukey nda nga sipres
bundu henney dunbu.

Ay ga too nga ganjoo nongu koraa nda nga hawsa
tefayantaa ra.

²⁴ Agay, ay na dayyaŋ fanši ka ganda waani hari
haŋ.

Ay ga isaa kaŋ se i ga nee Nil kaŋ goo Misira,
kabey kul kogandi nda ay cewey.' "

²⁵ Ni, Senakerib, nka si bay kaŋ ay na hayey wey
kayandi za gayyan?

Za zaman ay n'i hanse.

Sohō ay kate nda ey

hala ma koyra gaabanteyan kayri i ma tee saaji.

²⁶ Ngi gorokey yalaafu,

i jijiri, i haw.

I hima nda faarey subey, subu firzi baana,

sanda ažiyooyoo kaŋ goo soorawey boŋ,

sanda alkama kaŋ kogu za a mana zay ka ben.

²⁷ Ay ga ni gororoo bay,

ay ga ni fattaroo bay, ay ga ni willi kateyanoo bay,

waatoo kaŋ ni futu ay ga mo, ay ga bay.

²⁸ Hayaa kaŋ se ni futu ay ga

ni bolsay šenney huru ay haŋawey ra,

ay g'ay korbaa dan ni niiney ra,

ay ga agay aljamoo dan ni meefendey ga,

ay ga ni willandi nda fondaa kaŋ nda ni kaa.

²⁹ Ezekiyas, tammaasaa ne kaŋ ay g'a noo ma ne: jiiroo woo war ga taasoo kaŋ kaŋ ka zay nda nga bon ŋaa,

yeeši mo war ga taasoo kaŋ zay nda nga bon ŋaa.

Amma jiiri hinzantoo, wa saya, war ma hegay,

war ma alaneb faariyaŋ tee, war ma izey ŋaa.

³⁰ Borey kaŋ cindi Žuda jamaa ra kaŋ mana buu, i ga linji tee nda ganda here sanda tuuri, i ga ize tee nda beene here.

³¹ Zama borey kaŋ cindi ga tun Žerizalem ra, Siyoŋ tondi hondoo bon boroyaŋ kaŋ cindi i mana buu ga bara.

Woo ti hayaa kaŋ Abadantaa, Aduŋnakoyoo g'a tee nga baji beeroo ra.»»

³² Woo maaganda se hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har Asiri kokoyoo ga, a nee:

«A si huru koyraa woo ra, a si biraw kar a ra, koray s'a gande, a si labu zuku cetaa ga k'a tee haya kaŋ ga a ga žigi ka bisa.

³³ A si willi kala nda fondaa kaŋ nda a kaa, a si huru koyraa woo ra, agay Abadantaa ka šelaŋ.

³⁴ Ay ga koyraa woo lakkal k'a hallasi,

agay hunday maaganda se nda ay tamoo Dawda maaganda se.»

*Irkoy na Žerizalem hallasi Senakerib kaboo ra
(Ezayi 37.36–38; Taarikey 2to 32.21–22)*

³⁵ Cijinoo woo, Abadantaa almalaykaa fatta ka aru zenber zangu nda zenber woyyaaha cindi guu (185.000) kar Asiri borey kaloo ra. Waatoo kan ra i tun subbaahi biyaa ra, bukawyan goo nongoo kul ra.

³⁶ Woo ga, Asiri kokoyoo Senakerib tun ka willi ka koy goro Niniwe.

³⁷ Han foo a goo ma sujudu nga koyoo Nisrok hugoo ra, nga iz'arey Adramelek nda Sareser n'a wii nda takuba, i zuru ka koy Ararat gandaa ra. Nga iz'aroo Asar-Hadon tee kokoy dogoo ra.

20

*Ezekiyas wircoo nda nga duubaaniyanoo
(Ezayi 38.1–8; Taarikey 2to 32.24)*

¹ Zamanoo woo ra, Ezekiyas wirci hala nongu kan ra a ga baa ka buu. Amots iz'aroo kan ti annabi Ezayi koy a do ka nee a se: «Hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee: <Ni šenni kokorantey har ni hugoo borey se, zama n'ga buu, n'si huna koyne.>»

² Woo ga, Ezekiyas na nga bonoo bere cetaa here, a na Abadantaa jaaray ka nee:

³ «Ay g'a wiri ni ga, Abadantaa, ma hongu kan ay dira ni jine nda laadirtaray nda ay binoo kul, de mo ay na haya tee kan ga kan ma ne!» Woo banda ga, Ezekiyas hanse ka hēe.

⁴ Ezayi mana hun batuma beeroo ra kan Abadantaa na šenni har a se ka nee:

⁵ «Willi ka koy nee Ezekiyas kan ti ay jamaa bonkoynoo se kan hayaa ne kan Abadantaa, nga hayraa Dawda Koyoo n'a har, a nee: <Ay maa ni ŋaarayroo, ay dii ni mundawey. Ay ga ni noo baani, ne nda jirbi hinza n'ga koy Abadantaa hugoo ra.

⁶ Ay ga jiiri woy cindi guu (15) tonton ni aloomuroo ga. Ay ga ni nda koyraa woo kaa Asiri kokoyoo kaboo ra. Ay ga koyraa woo lakkal agay hunday maaganda nda ay tamoo Dawda maaganda.>»

⁷ Ezayi nee kan i ma jeejay-ize koga gabante zaa kate. I n'a zaa kate, i n'a dan doroo dogoo ga, Ezekiyas duu baani.

⁸ Za woo mana tee, Ezekiyas nka nee Ezayi se: «Macin ti tammaasaa kan ga cebe kan Abadantaa g'ay noo baani nda mo kan ne nda jirbi hinza ay ga koy Abadantaa hugoo ra?»

⁹ Ezayi n'a zaabi ka nee: «Tammaasaa ne kan Abadantaa g'a tee ma ne ka hakiikandi kan hayaa ga tee kan nga n'a har. Ni mma baa biyoo ma koy jine nda ceedaaru woy (10) wala ni mma baa a ma yee banda nda ceedaaru woy (10)?»

¹⁰ Ezekiyas nee: «Haya faala ti biyoo ma koy jine nda ceedaaru woy (10). Aywa, ay si baa kala a ma yee banda nda ceedaaru woy (10).»

¹¹ Annabi Ezayi na Abadantaa cee, Abadantaa na biyoo yeeti banda nda ceedaaru woy (10) Akaz hugoo sooro žigidogoo se kan ga a zunbu.

*Babilon kokoyoo dontokey kaa Ezekiyas do
(Ezayi 39)*

¹² Alwaati follokaa din da ra, Babilon kokoyoo Berodak-Baladan* kan ti Baladan iz'aroo, waatoo kan a maa Ezekiyas wircoo, a na bataga nda gomni sanba a se.

¹³ Ezekiyas na hanajer dontokey se, a na hayey kul cebe i se kan goo nga hugoo ra, nzorfu kaaraa, nda wuragoo, nda haya hew kaaney, nda turaarey, nda wongu jinawey, nda haya kul kan goo nga alman jisidogey ra. Haya sii no kan Ezekiyas man'a cebe i se nga hugoo ra nda nga faadaa kul ra.

¹⁴ Woo banda ga, annabi Ezayi kaa kokoyoo Ezekiyas do ka nee a se: «Macin no borey wey n'a har ma ne? Man ra i hun ka kaa ni do?» Ezekiyas zaabi ka nee: «I mana hun kala ganda mooro ra, Babilon.»

¹⁵ Ezayi nee koyne: «Macinyan no i dii ey ni hugoo ra?» Ezekiyas zaabi ka nee: «I dii haya kul kan goo ay hugoo ra. Haya sii no agay alman jisidogey ra kan ay man'a cebe i se.»

¹⁶ Ezayi nee Ezekiyas se: «Hanajer Abadantaa šennoo se, a nee:

¹⁷ <Hanyan ga kaa kan ra haya kul kan goo ni hugoo ra, nda hayaa kul kan ni hayragey n'a marga hala ka kaa hō, i ga koy nda i kul Babilon, haya kul si cindi i ra, Abadantaa ka nee.

¹⁸ I ga ni hayroo boroyan kan hun ni hamoo ra zaa, wey kan n'n'i hay, i g'i daasu, i ga koy goy Babilon kokoyoo hugoo ra.»

* **20:12 20.12** Berodak-Baladan se i ga nee Merodak-Baladan Ezayi 39.1ra.

¹⁹ Ezekiya na Ezayi zaabi ka nee: «Abadantaa šennoo kan n'n'a har ga boori», zama Ezekiya nka nee nga boŋ se: «Ti agay hunday hunaroo ga baani nda lakkalkanay ga bara wala?»

²⁰ Ezekiya teegoyey cindey, nda nga won-gaaritaraa kul, nda takaa kan nda a na hari margadogoo nda gootaa tee nda ka kate hari koyraa ra, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²¹ Ezekiya koy nga hayragey gar alaahara. Nga iz'aroo Manase tee kokoy dogoo ra.

21

Waattoo kan Manase ga Žuda laama (Taarikey 2to 33.1–10, 18–20)

¹ Jiiri woy cindi hinka (12) bara Manase se waattoo kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woyguu cindi guu (55) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maapoo ti Hefsi-Ba.

² A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda al-muhaley kan jamawey kan Abadantaa n'i gaaray Izirayel borey jine n'i tee ka bisa.

³ A yee ka tooru ganadogey kayandi kan nga baabaa Ezekiya n'i derandi, a na sargari tonadooyan tee Bal se, a na Ašera bundu tooru tee, sanda takaa kan Izirayel kokoyoo Akab n'a tee, a ga sujudu beenaa hayey kul se k'i gana.

⁴ A na sargari tonadoo tanayan cin Abadantaa hugoo ra kan ga Abadantaa nee kan Žerizalem ga nga maapoo ga goro.*

* **21:4 21.4** Kokoyey 1na 8.29.

⁵ A na sargari tonadooyan cin beenaa hayey kul se Abadantaa hugoo batuma hinkaa ra.

⁶ A na nga izoo ton nuune ra k'a tee sargari, a ga kotte nda gunandiyan tee. A na boroyan dan kan ga bukawey cee k'i hãa, i ga haya har kan ga kaa ka tee. A koy jine ka goy futu tee Abadantaa jine kan n'a futandi.

⁷ Ašera tooru assuura kan a n'a tee, a n'a dan Abadantaa hugoo ra kan ga Abadantaa nee Dawda nda nga iz'aroo Sulaymaana se: «Hugoo woo nda Žerizalem ga kan ay n'a suuba Izirayel alkabiilawey kul ra, ngi ga ay g'ay maanoo dan hala abada.

⁸ Ay si yee koyne ka Izirayel gaaray k'a kaa gandaa ra kan ay n'a noo ngi hayragey se, haya kan no de ti i ma dira yaamarey kul bande kan ay n'i har i se, ka hanga ašariyaa kul kan ay tamoo Musa n'a dan i se.»†

⁹ Amma Žuda borey mana maa. Manase n'i derandi hala nongu kan ra i na haya futu tee ka bisa gandawey kan Abadantaa n'i halaci Izirayel jine.

¹⁰ Woo sabbu se, Abadantaa šelan nda nga tamey mijey kan ti annabey ka nee:

¹¹ «Zama de Žuda kokoyoo Manase na almuha-ley wey tee, zama de a na haya tee kan jaase Amor borey kan kaa a jine, zama de mo a na nga toorey ka Žuda jamaa dan zunubu ra,

¹² woo se hayaa ne kan Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Ay ga kate Žerizalem nda

† 21:8 21.7-8 Samiyel 2to 7.8-16; Kokoyey 1na 2.2-4; Taarikey 2to 6.4-6.

Žuda ga bone kaŋ boro kul kaŋ maar'a ga mee hay.

¹³ Ay ga Žerizalem halaci sanda takaa kaŋ nda ay na Samari koyraa nda Akab hugoo halaci. Ay ga Žerizalem tuusu sanda takaa kaŋ nda boro ga taasa tuusu, k'a gum dumaa ga.

¹⁴ Borey kaŋ mana buu i cindi ay jamaa ra, ay g'i warra k'i kaŋandi ngi iberey kabey ra, ngi iberey g'i kom ka ngi jinawey kul taa.

¹⁵ Ay ga woo tee, zama ay jamaa na goy futu tee ay jine k'ay futandi za hanoo kaŋ ngi hayragey fatta ka hun Misira hala hõ.»»

¹⁶ Koyne mo Manase na boro booboo kaŋ mana haya kul tee kuroo mun, hala nongu kaŋ ra Žerizalem boŋ faa ka koy boŋ faa too met nda borey kuroo kaŋ sii zunubey ra kaŋ ra a na Žuda daŋ ka goy futu tee Abadantaa jine.

¹⁷ Manase teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, nda zunuboo kaŋ a n'a tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

¹⁸ Manase koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura nga hugoo saddipaa ra kaŋ ti Uza saddipaa. Nga iz'aroo Amon tee kokoy dogoo ra.

*Waatoos kaŋ Amon ga Žuda laama
(Taarikey 2to 33.21-25)*

¹⁹ Jiiri waranka cindi hinka (22) bara Amon se waatoos kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri hinka tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maapoo ti Mešulemet, Harus, Yotba koyraa boro ize woyoo no.

²⁰ Amon na goy futu tee Abadantaa jine, sanda nga baabaa Manase takaa.

²¹ Fondaa hunday kan baaboo n'a zaa no a n'a zaa, a na toorey gana kan baaboo n'i gana, a sujudu i se.

²² A na Abadantaa, nga hayragey Koyoo nan, de mo a mana dira Abadantaa fondaa bande.

²³ Han foo, kokoyoo Amon borey hawandifutay a ga, i n'a wii nga hugoo ra.

²⁴ Amma gandaa borey na borey kul wii kan hawandifutay kokoyoo Amon ga. Gandaa borey na nga iz'aroo Žoziyas tee kokoy dogoo ra.

²⁵ Amon teegoyey cindey, hayey kan a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²⁶ I n'a sutura nga saaraa ra Uza saddinaa ra. Nga iz'aroo Žoziyas tee kokoy dogoo ra.

22

Waatoo kan Žoziyas ga Žuda laama (Taarikey 2to 34.1-2)

¹ Jiiri yaaha bara Žoziyas se waatoo kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri waranza cindi foo (31) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maapoo ti Yedida, Adaya, Boskat koyraa boraa ize woyoo no.

² A na haya tee kan ga henan Abadantaa jine, haya kul here a hanga nga baabaa Dawda fondaa. A mana šiiri kabe guma wala iwaawa here.

Sargari juwalkey jineboraa duu ašariyaa tiiraa (Taarikey 2to 34.8-18)

³ Kokoyoo Žoziyas laamaa jiiri woy cindi yaa-hantoo (18to) ra, han foo a na hantumkaa Šafaŋ donto Abadantaa hugoo ra. Šafaŋ baabaa ti Asaliya, Asaliya baabaa ti Mešulam. Žoziyas nee a se:

⁴ «Koy sargari juwalkey jineboraa Hilkiya do, a ma nzorfu kaaraa kul cere ra hinnaa bay kaŋ borey kate a Abadantaa hugoo ra, wey kaŋ hugoo jindoo lakkalkey duu ey jamaa ga.

⁵ A ma talfandi borey ga kaŋ ga hima ka Abadantaa hugoo goyey juwal. I m’a noo Abadantaa hugoo goykey se hala i ma hugoo waarey hanse.

⁶ I ma goykey bana kaŋ ti kabe goyteerey, nda cinakey, nda albanney. I ma hugu bundu nda tondi hoyante day hugoo hanseyanoo se.

⁷ Nzorfoo kaŋ nondi i se, boro mas’i hãa nda haya kaŋ ra a huru, zama i mma goy nda laadirtaray.»

⁸ Woo ga, sargari juwalkey jineboraa Hilkiya nee hantumkaa Šafaŋ se: «Ay duu ašariyaa tiiraa Abadantaa hugoo ra.» Hilkiya na citaaboo noo Šafaŋ se, Šafaŋ n’a caw.

⁹ Woo banda ga, hantumkaa Šafaŋ koy kokoyoo do. A filla a se ka nee: «Ni borey na nzorfoo kaŋ goo Abadantaa hugoo ra noo borey se kaŋ kone Abadantaa hugoo goyey alwakiilitaraa goo.»

¹⁰ Hantumkaa Šafaŋ nee kokoyoo se koyne: «Sargari juwalkaa Hilkiya n’ay noo citaabu.» Šafaŋ na nga jindoo jer ka citaaboo caw kokoyoo jine.

Žoziyas na boroyan sanba woy annaboo Hulda do
(Taarikey 2to 34.19–28)

¹¹ Waatoo kan kokoyoo maa ašariyaa tiiraa šenney, a na nga bankaarawey kottu.

¹² Kokoyoo na yaamaroo woo noo sargari juwalkaa Hilkiya, nda Šafan iz'aroo Ahikam, nda Mikaya iz'aroo, Akbor, nda hantumkaa Šafan, nda kokoyoo goykaa Asaya se ka nee:

¹³ «Wa koy Abadantaa ibaayoo ceeci ya ne, nda jamaa se, nda Žuda gandaa kul se, citaaboo woo šenney kan duwandi ga, zama Abadantaa futayyanoo ga beeri. A hanse ka futu ir here, zama ir hayragey mana hanajer citaaboo woo šenney se. I mana dira nda takaa kan nda a hantumandi ir ga.»

¹⁴ Sargari juwalkaa Hilkiya, nda Ahikam, nda Akbor, nda Šafan, nda Asaya koy woy annaboo Hulda, Šalum wandoo do. Šalum ti Tikwa iz'aroo, Tikwa ti Harhas iz'aroo. Šalum ti bankaarawey lakkalkaa. Hulda si goro kala Žerizalem, fargandi taagaa ra. I šelan a se.

¹⁵ A nee i se: «Hayaa ne kan Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee kan war ma nee boraa kan na war sanba ay do se kan

¹⁶ hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee kan nga ga kate bone nongoo woo nda nga gorokey ga, ka sawa nda citaaboo šenney kul kan Žuda kokoyoo n'i caw.

¹⁷ Zama i na nga fur, de i na dugu dullandi koy tanayan se, nda teegoyey kul kan i n'i tee n'a

futandi, nga futuroo tonton nongoo woo ga, a si ben.»

¹⁸ Amma war ma koy nee Žuda kokoyoo se kan na war sanba war ma koy Abadantaa ibaayoo ceeci: «Hayaa ne kan Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: <Zama de ni maa šenney kan goo citaaboo woo ra,

¹⁹ ni binoo maray, n'na ni boŋ yeeti ganda Abadantaa jine ka maa hayaa kan ay n'a har nongoo woo ga nda nga gorokey ga, ay g'a halaci, a ga laali, zama de n'na ni bankaarawey kottu, de mo ni hēe ay jine, agay mo, ay maa, woo ti haya kan Abadantaa n'a har.

²⁰ Woo se, ay ga nan ma koy ni hayragey gar alaahara, n'ga kani nda alaafiya ni saaraa ra, ni moyey si dii bonaa kan ay ga kate a nongoo woo ga.» I na zaaboo woo ka koy kokoyoo do.

23

Žoziyas yee koyne ka amaana dan nga nda Abadantaa game

(Taarikey 2to 34.29–32)

¹ Kokoyoo na dontokawyan sanba i ma Žuda gandaa boro beerey nda Žerizalem boro beerey cee k'i marga nga do.

² Woo banda ga, a koy nda nga bande Abadantaa hugoo do, nda Žuda borey kul, nda Žerizalem gorokey kul, nda sargari juwalkey, nda annabey, nda jamaa kul, ikaccey ka koy ibeerey. A na amaanaa citaaboo kan duwandi Abadantaa hugoo ra šenney kul caw i se.

³ Kokoyoo kay tintimoo ga, a na amaanaa taagandi nga nda Abadantaa game ka kayandi ka hanga Abadantaa ka nga yaamarey, nda nga ašariyawey, nda nga hantumey ka dira nda nga binoo kul, nda nga hundoo kul, ka amaanaa šenney goyey tee kaŋ hantumandi citaaboo woo ra. Jamaa kul huru amaanaa ra.

*Barmayyan tee Žuda gandaa addinaa ra
(Taarikey 2to 34.3-5)*

⁴ Woo banda ga, kokoyoo Žoziyas na sargari juwalkey jineboraa Hilkiya, nda sargari juwalkey kaŋ goo dumaa ga, nda Abadantaa hugoo jindoo lakkalkey yaamar i ma Abadantaa hugoo jinawey fattandi kaŋ teendi tooroo kaŋ ti Bal, nda tooroo kaŋ ti Ašera, nda beenaa hayey kul se, a n’i ton Žerizalem se taray k’i tee boosu, Sedoron gooroo faarey ra, a na boosoo ka koy Betel koyraa ra.

⁵ A na toorey sargari juwalkey kaa goy kaŋ Žuda kokoyey n’i daŋ i ma dugu dullandi tooru ganadogey ra, nda Žuda koyrawey ra, nda Žerizalem kuubi-ka-beraa ra. Wey kaŋ ga dugu dullandi Bal, nda waynaa, nda handoo, nda handaraykurey, nda beenaa hayey kul se, a na ngi mo kaa goy.

⁶ A na Ašera bundoo fattandi Abadantaa hugoo ra ka hun Žerizalem ka koy Sedoron gooroo here, a na nuune daŋ a ra Sedoron gooroo ra, a n’a tee boosu. A na boosoo doori jamaa borey saaraa ga.

⁷ A na arey kan ga zinaa tee hugey kan goo Abadantaa hugoo ra kayri, hugey no kan ra woyey ga kaymi bankaarayyan kay Ašera se.

⁸ A ciya kate Žuda koyrawey sargari juwalkey kul se, a na tooru ganadogey kan ra sargari juwalkey wey ga dugu dullandi žiibandi, k'a dii za Geba hala Ber-Šeba. A na ganbey* ganadogey kayri kan goo koyraa bonkoynoo Žozuwe koyraa minoo. Nda boro ga huru koyraa ra, i goo koyraa minoo se kabe waawa here.

⁹ Amma woo kul, tooru ganadogey sargari juwalkey si hin ka koy sargari tonadogoo ra ka sargari kaa Abadantaa se Žerizalem, i ga takulawey kan ra dolobiri sii naa ngi armyey bande.

¹⁰ Kokoyoo na sargari kaadogoo kan se i ga nee Tofet žiibandi kan goo Hinom iz'aroo gooroo ra hala boro kul masi yee koyne ka nga iz'aroo wala nga ize woyoo dan nuune ra k'a tee sargari tooroo se kan ti Molok.

¹¹ Baryey kan Žuda kokoyey n'i kayandi waynaa ganayanoo se, baryey din sii kala Abadantaa hugoo minoo here. Hugey kan goo jere ga, goykaw beeroo Netan-Melek galliyaa jere, a n'i kayri. A na nuune dan bari torkawey ra kan kayandi waynaa ganayanoo se.

¹² Kokoyoo na sargari tonadogey kayri k'i kaa Akaz hugoo ra, sooraa bon, sooro batumaa ga, sargari tonadogey no kan Žuda kokoyey n'i tee.

* **23:8 23.8** Ebere hantumoo ra, *ganbey* nda *jindaaru toorey* kalimawey ga baa ka hima, Sargarey 17.7; Taarikey 2to 11.15.

Sargari tonadogey kan Manase n'i tee Abadantaa hugoo batuma hinkaa ra, a na ngi mo kayri. Waatoo kan a n'i kayri k'i kaa no banda ga, a na ngi kayri-kayrey warra Sederon gooroo ra.

¹³ Kokoyoo na tooru ganadogey žiibandi kan goo Žerizalem tenje Halaciyant† tondi hondoo se kabe guma here, kan Izirayel kokoyoo Sulaymaana n'a cin Astarte, Sidon borey koy harra-mantaa se, nda Kemoš, Mowab koy harramantaa se, nda Milkom, Amon borey koy almuhalantaa se.

¹⁴ Kokoyoo Žoziyas na tondey kan i n'i kayandi kayri, a na Ašera bundu toorey dunbu, a na adamize biri ka no din too.

*Barmayyan tee Izirayel gandaa addinaa ra
(Taarikey 2to 34.6–7)*

¹⁵ Haya kan ti sargari tonadogoo kan cindi Betel nda tooru ganadogoo kan Nebat iz'aroo Žeroboham kan na Izirayel kanandi zunubu ra n'a tee, Žoziyas na sargari tonadogoo woo nda tooru ganadogoo mo kayri. A na tooru ganadogoo ton k'a tee boosu, a na Ašera bundu tooroo diinandi.

¹⁶ Žoziyas neli, de a ga dii saarawey kan goo tondi hondoo bon. A dan ka birey zaa saarawey ra k'i ton sargari tonadogoo bon. A n'a žiibandi, ka sawa nda Abadantaa šennoo kan a n'a har nda Irkoy boraa mijoo. Woo ti šenniyan kan a n'i har ka bisa.‡

† **23:13 23.13** Ebere hantumoo ra, *Halaciyant* nda *Zaytunajeykalimawey* ga baa ka hima, Kokoyey 1na 11.7.

‡ **23:16 23.16** Kokoyey 1na 13.2.

¹⁷ A nee: «Macin ti tondoo woo kaŋ ga kay, kaŋ ay ga dii a?» Koyraa borey n'a zaabi ka nee a se: «Irkoy boraa kaŋ hun Žuda saaraa no. A na hayey har ka bisa kaŋ ni ne k'i tee Betel sargari tonadogoo ga.»

¹⁸ Waatoo din, Žoziyas nee: «W'a naŋ, boro kul masi tuku nga birey ga.» I na nga birey naŋ, nga nda annaboo kaŋ hun Samari birey.

¹⁹ Žoziyas yee koyne ka tooru ganadogey hugey kul kayri Samari koyrawey ra. Izirayel kokoyey n'i tee, haya no kaŋ na Abadantaa futandi. A na hayaa hunday tee i se kaŋ a n'a tee Betel koyraa ra.

²⁰ A na tooru ganadogey sargari juwalkey kaŋ goo no din kul jindey kaa sargari tonadogey ga, a na boro biri ton sargari tonadogey boŋ. A willi Žerizalem.

*Žuda jamaa na Borcintaraa jingaroo tee
(Taarikey 2to 35.1, 18-19)*

²¹ Kokoyoo na jamaa kul yaamar ka nee: «War kul ma Borcintaraa jingaroo jingar Abadantaa, war Koyoo maapoo ga sanda takaa kaŋ nda a hantumandi amaanaa citaaboo woo ra.»

²² Borcintaraa jingaroo woo cine jingar mana bay ka tee za zamanoo kaŋ ra alkaaley ga Izirayel laama hala ka kaa Izirayel kokoyey nda Žuda kokoyey waatey kul ga.

²³ Kokoyoo Žoziyas laamaa jiiri woy cindi yaahantoo (18to) ra, i na Borcintaraa jingaroo woo jingar Abadantaa maapoo ga Žerizalem.

Žoziyas laamaa benantaa
(Taarikey 2to 35.20–27; 36.1)

²⁴ Ka tonton, Žoziyas na Žuda gandaa nda Žerizalem koyraa borey kan ga bukawey cee k'i hãa nda wey kan ga gunandi halaci, a na assuurawey kul kan i n'i tee koy, nda toorey, nda koy harramantey kayri hala i ma ašariyaa tiiraa kan sargari juwalkaa Hilkiya duu a Abadantaa hugoo ra šenney beerandi k'i ka goy.

²⁵ Kokoy mana bay ka tee sanda Žoziyas takaa kan nda nga binoo kul, nda nga hundoo kul, nda nga gaaboo kul yee kate Abadantaa se ka sawa nda woo kul kan Musa ašariyaa n'a har. Nga dumaa ga, nga cine mana tee.

²⁶ Amma woo kul, Abadantaa mana yee nga futay beeroo se banda, futay beeroo kan a n'a tee Žuda se, hayaa kul kan Manase n'a tee kan n'a futandi maaganda.

²⁷ Abadantaa nee: «Ay ga Žuda mo gaaray k'a moorandi agay sanda takaa kan ay n'a tee Izirayel se, ay ga koyraa woo kan ay n'a suuba kan ti Žerizalem fur, nga nda hugoo kan ga ay nee: <Ay maapoo goo nongoo woo ra.>§»

²⁸ Žoziyas teegoyey cindey, hayey kul kan a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²⁹ Nga waatoo ra, Firawuuna kan ti Neko kan ti Misira kokoyoo koy Asiri kokoyoo tangam Efrat isaa here. Kokoyoo Žoziyas koy a kubay, amma

§ 23:27 23.27 Kokoyey 1na 8.29.

za Firawuuna mopoo kara a ga Megido koyraa ra, Firawuuna n'a wii.

³⁰ Nga borey na nga bukaa dan bari torka ra k'a ka hun Megido ka koy Žerizalem kan ra i n'a sutura nga saaraa ra. Gandaa jamaa na Žoziyas iz'aroo Žowakaz zaa, i n'a yon k'a tee kokoy, a huru nga baabaa dogoo ra.

*Waato kan Žowakaz ga Žuda laama
(Taarikey 2to 36.2-4)*

³¹ Jiiri waranka cindi hinza (23) bara Žowakaz se waato kan a ga huru kokoytaraa ra. A na handu hinza tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maapoo ti Hamutal, Žeremi, Libna boraa ize woy no.

³² A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda takaa hunday kan nga hayragey n'a tee.

³³ Firawuuna kan ti Neko n'a haw Ribla koyraa ra, Hamat gandaa ra hala a masi laama Žerizalem koyne. A na alkaasi dan gandaa ga kan ti nzorfu kaaray ton hinza nda wura kilo waranza cindi guu (35).

³⁴ Firawuuna kan ti Neko na Žoziyas iz'aroo Eliyakim tee kokoy nga baabaa Žoziyas dogoo ra. A na maapoo barmay k'a tee Yoyakim. A na Žowakaz zaa nga bande ka koy Misira, a buu no din.

³⁵ Yoyakim na Firawuuna noo nzorfoo nda wuragoo ka sawa nda Firawuuna yaamaroo. Hala a ma hin ka woo tee, a nka gandaa jamaa kul duuraa neeši, ka alkaasi dan jamaa foo kul ga

ka sawa nda nga almanoo. Woo banda ga, a na nzorfoo nda wuragoo noo Firawuuna Neko se.

*Waato kan Yoyakim ga Žuda laama
(Taarikey 2to 36.5–8)*

³⁶ Jiiri waranka cindi guu (25) bara Yoyakim se waato kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi foo (11) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maanoo ti Zebudda, Pedaya, Ruma koyraa boraa ize woyoo no.

³⁷ A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda takaa hunday kan nga hayragey n’a tee.

24

¹ Yoyakim laamaa waati, Babilon kokoyoo kan ti Nebukanezar koy Žuda gandaa tangam. A na Yoyakim dan nga hinoo cire jiiri hinza, woo banda ga, Yoyakim bere Nebukanezar ga ka ture a ga.

² Babilon borey ra, nda Siiri borey ra, nda Mowab borey ra, nda Amon borey ra, Abadantaa na komakaw jamayan zaa i ra k’i sanba Yoyakim ga. A n’i sanba Žuda ga hala nga m’a derandi ka sawa nda takaa kan Abadantaa šennoo kan a n’a har nda nga tamey, annabey mipey.

³ Woo mana teendi kala Abadantaa hinne yaamaroo ga kan ga baa nga ma Žuda moorandi nga, zunubey kul kan Manase n’i tee maaganda,

⁴ nda mo borey kan mana haya kul tee kan a na ngi kurey mun, hala nongu kan ra a na ngi kurey ka Žerizalem too met. Abadantaa si baa nga ma yaafa a se.

⁵ Yoyakim teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

⁶ Yoyakim koy nga hayragey gar alaahara. Nga iz'aroo Yoyakin* tee kokoy dogoo ra.

⁷ Misira kokoyoo mana yee koyne ka fatta nga gandaa ra ka koy tangam, zama Babilon kokoyoo na labu kul kaŋ goo Misira kokoyoo maapoo ga dii, k'a dii za Misira gooroo do hala ka koy Efrat isaa do.

*Waattoo kaŋ Yoyakin ga Žuda laama
(Taarikey 2to 36.9-10)*

⁸ Jiiri woy cindi yaaha (18) bara Yoyakin se waattoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na handu hinza tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Naŋoo maapoo ti Nekušta, Elnatan, Žerizalem boro ize woy no.

⁹ A na goy futu tee Abadantaa jine sanda takaa hunday kaŋ nga baabaa n'a tee.

¹⁰ Alwaattoo woo, Babilon kokoyoo Nebukanezar borey žigi ka koy Žerizalem tangam, i n'a wanga ka koyraa dan game.

¹¹ Babilon kokoyoo Nebukanezar too kate koyraa tenje ka gar nga borey n'a wanga k'a dan game.

¹² Žuda kokoyoo Yoyakin na nga boŋ noo Babilon kokoyoo se, nga nda nga paa, nda nga borey, nda nga boŋkoyney, nda nga goykaw beerey. Babilon kokoyoo n'a dii ka koy, woo

* **24:6 24.6** Yoyakin da se i ga nee Yekoniya, Taarikey 1na 3.16ra.

mana teendi kala Babilon kokoyoo laamaa jiiri yaahantoo ga.

¹³ A na Abadantaa hugoo almanoo kul nda kokoyoo hugoo almanoo zaa ka koy. A na wura jinawey kul kan Izirayel kokoyoo Sulaymaana n'i tee Abadantaa hugoo ra kayri, sanda takaa kan nda Abadantaa n'a har.

¹⁴ A na Žerizalem borey kul dii k'i ka koy. Wongu-izey jineborey kul nda wongaarey kul kan a n'i dii ka koy hinnaa ti boro zenber woy (10.000), nda mo kabe goyteerey kul nda garaasey kul. Boro kul mana cindi kala gandaa alfukaarey hinne.

¹⁵ A na kokoyoo Yoyakin dii ka koy Babilon, a na kokoyoo naa, nda kokoyoo wandey, nda nga goykaw beerey, nda mo gandaa bonkoyney dii k'i ka hun Žerizalem ka koy nda ey Babilon.

¹⁶ Babilon kokoyoo na wongu-izey kan hinnaa ti zenber iyye (7.000), nda kabe goyteerey nda garaasey kan hinnaa ti zenber foo (1.000) dii ka koy Babilon. I kul man'ti kala boroyan kan ti wongaariyan wongu ra.

¹⁷ Babilon kokoyoo na Yoyakin hasaa kan maapoo ti Mataniya tee kokoy dogoo ra, a na maapoo bere k'a tee Sedesiyas.

*Waato kan Sedesiyas ga Žuda laama
(Taarikey 2to 36.11-12; Žeremi 52.1-3)*

¹⁸ Jiiri waranka cindi foo (21) bara Sedesiyas se waato kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi foo (11) tee kokoytaraa ra, a si

goro kala Žerizalem. Naŋoo maapoo ti Hamutal, Žeremi, Libna boro ize woy no.

¹⁹ A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda takaa hunday kaŋ Yoyakim n’a tee.

²⁰ Woo kul tee Žerizalem nda Žuda ga Abadantaa futuyanoo maaganda, hala nongu kaŋ ra a n’i moorandi nga. Sedesiyas ture Babilon kokoyoo ga.

25

Nebukanezar na Žerizalem tangam

(Žeremi 39.1-7; 52.4-11)

¹ Sedesiyas laamaa jiiri yaggantoo handu woyantoo (10to) zaari woyantoo (10to) ra, Babilon kokoyoo Nebukanezar nda nga wongu-ize jamaa kul na Žerizalem tangam. A na nga kaloo sinji a tenje, i na cete cin koyraa kuubi-ka-beraa kul bande.

² Koyraa tee nongu kaŋ i n’a wanga k’a dan game hala kokoyoo Sedesiyas laamaa jiiri woy cindi faantoo (11to) ga.

³ Heraa hanse ka laala koyraa ra, ŋaayan sii no koyne gandaa borey se. Handu [taacantoo]* jirbi yaggantoo ra,

⁴ i na fun kaa koyraa cetaa ra. Cijinoo ra, wongu-izey kul na fondaa zaa kaŋ goo cete hinkaa game, kokoyoo saddipaa jere, ka gar Babilon borey goo ma koyraa wanga k’a bere. Kokoyoo na Žurdeŋ isaa ganganoo fondaa zaa ka koy.

* **25:3 25.3** Nda n’na Žeremi 39.2; 52.6 guna, handu taacantoo no.

⁵ Amma Babilon borey wongu-ize jamaa na kokoyoo gaarandi, i duu a Žeriko gangani ra, nga wongu-ize jamaa kul n'a nan, i say-say.

⁶ I na kokoyoo dii k'a ka koy Ribla koyraa ra Babilon kokoyoo do, i na alhukum zurandi a ga.

⁷ I na Sedesiyas iz'arey jindey kaa money cire, woo banda ga, Babilon kokoyoo na Sedesiyas money looti. A n'a haw nda alhan šešeri k'a ka koy Babilon.

Babilon borey na Žerizalem say, i na nga borey ka koy

(Taarikey 2to 36.17-21; Žeremi 39.8-10; 52.12-30)

⁸ Nebukanezar kan ti Babilon kokoyoo laa-maa jiiri woy cindi yaggantoo ra (19to), handu guwantoo, zaari iyyantoo ga, Nebuzaradan kan ti kokoyoo lakkalkaw maanawey jineboraa nda Babilon kokoyoo boro kaa Žerizalem.

⁹ A na Abadantaa hugoo ton, nda kokoyoo hugoo, nda Žerizalem hugey kul. A na hugu beerey kul ton.

¹⁰ Babilon borey wongu-ize jamaa kul kan goo kokoyoo lakkalkaw maanawey jineboraa bande na cetaa kayri kan ga Žerizalem kuubi.

¹¹ Nebuzaradan kan ti kokoyoo lakkalkaw maanawey jineboraa na jamaa kan cindi dii ka koy Babilon gandaa ra, wey kan cindi koyraa ra, nda wey kan na ngi bon noo kokoyoo se.

¹² Amma kokoyoo lakkalkaw maanawey jineboraa na gandaa alfukaaruyan nan i ma tee alaneb faari goykaw nda beerikaw.

¹³ Babilon borey na alhan ganjey kan goo Abadantaa hugoo ra, nda torkawey, nda alhan hanfi beeroo kan maapoo ti «teekoo» kayri kan goo Abadantaa hugoo batumaa ra. I na alhanoo ka koy Babilon.

¹⁴ I koy nda barmawey mo, nda pelley, nda huryawey, nda potey nda alhan jinawey kan nda goyey ga teendi Abadantaa hugoo ra.

¹⁵ Lakkalkaw maanawey jineboraa na dugu canbey, nda kusey kan teendi nda wura nda nzorfu kaaray zaa.

¹⁶ Ganji hinkaa, nda hanfi beeroo kan maapoo ti «teekoo», nda torkawey kan Sulaymaana n'i tee Abadantaa hugoo se, alhanoo kan ra jinawey wey kul teendi tinjaa si hin ka kabandi.

¹⁷ Ganji jinaa kayyanoo man'ti kala kabedaaru woy cindi yaaha (18), daabirjoo kan goo a bon kan ti alhan, daabirjoo kayyanoo man'ti kala kabedaaru hinza. Daabirjoo din kuubi-ka-beraa ti guuru fun-funante, nda grenad-izeyan, nga kul ti alhan. Takaa follokaa no ganji hinkantoo guuru fun-funantaa se.

¹⁸ Lakkalkaw maanawey jineboraa na sargari juwalkey jineboraa Seraya, nda sargari juwalkaw hinkantoo Sofoni, nda Abadantaa hugoo jindoo gardikaw hinzaa dii.

¹⁹ A na goykaw beeri kan ti wongu-izey jineboro dii koyraa ra nda kokoyoo boro maana guu kan duwandi koyraa ra, nda hantumkaa kan ti wongu-izey jineboro kan ga hima ka gandaa borey hantum, nda gandaa jamaa boro woydu (60) kan goo koyraa ra.

²⁰ Nebuzaradan kan ti lakkalkaw maanawey jineboraa n'i dii k'i ka koy Babilon kokoyoo do Ribla.

²¹ Babilon kokoyoo n'i kar k'i wii Ribla, Hamat gandaa ra. Takaa woo nda i na Žuda dii ka koy k'a ka moorandi nga laboo.

*Gedaliya tee Žuda gandaa se bonkoyni
(Žeremi 40.7—41.18)*

²² Haya kan ti jamaa kan cindi Žuda gandaa ra, wey kan Babilon kokoyoo Nebukanezar yadda i ma cindi no din, a na Gedaliya tee i se bonkoyni. Gedaliya baabaa ti Ahikam, Ahikam baabaa ti Šafaŋ.

²³ Waatoo kan Žuda wongu-ize margari jineborey kul maa ngi nda ngi arey kan Babilon kokoyoo na Gedaliya tee bonkoyni, i koy Gedaliya do Mispa koyraa ra. Wongu-izey jineborey man'ti kala Netaniya iz'aroo Yišmayel, nda Kareya iz'aroo Yohanaŋ, nda Tanumet, Netofa boraa iz'aroo Seraya, nda Maaka boraa iz'aroo Yazaniya, ngi nda ngi borey.

²⁴ Gedaliya na allaahidu zaa ngi nda ngi borey se, a nee i se: «War masi hunbur Babilon borey, wa cindi gandaa ra, wa bonɗum Babilon kokoyoo se, war ga duu gomni.»

²⁵ Amma handu iyyantoo ga, Elišama iz'aroo Netaniya, nga iz'aroo Yišmayel kan si hun kala kokoyoo hayroo ra kaa nda aru woy (10). I na Gedaliya kar k'a wii, nga, nda Žuda borey, nda Babilon borey kan goo a bande Mispa.

²⁶ Woo ga, jamaa kul, za ikaccu hala ibeeri, nda wongu-izēy jineborey koy Misira, zama i ga hunbur Babilon borey.

*Babilon kokoyoo na alhormo tee Yoyakin se
(Žeremi 52.31–34)*

²⁷ Žuda kokoyoo Yoyakin diiyanoo ka koy nda a jiiri waranza cindi iyyantoo (37to) ra, handu woy cindi hinkantoo (12to) ga, jirbi waranka cindi iyyantoo (27to) ga, jiiroo din da ra Ewil-Merodak tee kokoy Babilon se, a na alhormo tee Žuda kokoyoo Yoyakin se k'a kaa kasaa ra.

²⁸ A šelan a se nda borohennataray, a na taka henna tee a se k'a beerandi ka bisa kokoyey kan nga nda ey diyandi ka kaa Babilon.

²⁹ A na kasa-ize darbawey kaa a ga. Yoyakin hunaroo cindoo kul ra, a si naa kala Babilon kokoyoo do.

³⁰ Nga hunaroo kul ra, zaari kul, Babilon kokoyoo ga huga nda a k'a noo haya kul kan ga a ga too.

Songhai de Gao

Songhay, Koyraboro Senni: Songhai de Gao (Bible)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc. and BFP Velberter Mission

Language: Songhai de Gao

Contributor: BFP Velberter Mission

All rights reserved.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Jul 2025 from source files
dated 2 Jul 2025

593ebd0d-f3c5-5f89-8599-37209ac56328